



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Tomus ...**

Lugduni, 1652-1663

Sectio I. De Matrimonij Impedimentis receptiores sine lite Sententiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80577](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80577)

LIBER XXVII.

MATRIMONII IMPEDIMENTA.

S tam Dirimentia, quam impediencia Matrimonium Impedimenta, eorumque Dispensationem expressero, ingentis Provincia breui cursu iter absoluo.

SECTIO PRIMA.

De Matrimonij Impedimentis receptiores sine lite Sententiæ.

CAPVT I.

De Impedimentis Matrimonij nonnulla prælibo.

libitum Pontifex interdiceret, Episcopus autem posset huiusmodi impedimenta sua in Diocesi statuere, si ius diuinum, & naturale attendatur: ex generali tamen Ecclesiæ consuetudine hæc potestas soli est Pontifici reservata. Filliuc. tractat. 10. part. 2. cap. 1. question. 3. Victor. hic 1. part. 1. part. 2. Sanchez lib. 7. dub. 1. Armil. verb. Matrimonium, numero 54. Sylui. in Supplem. qu. 50. art. 1. quæst. 5. concl. 5.

Princeps secularis ex genere, ac natura suæ potestatis posset impedimenta dirimentia fidelibus sibi subditis ex iusta causa suis legibus indicare, nisi Summus Pontifex hanc sibi potestatem reservasset. Quia iuxta D. Thomam in 4. dist. 34. artic. 1. ad 4. Matrimonium in quantum contractus civilis, est in officium communitatis institutus, subiaceret legis civilis ordinationi. Verum tamen hæc potestas supra Matrimonium illis ablata est ab Ecclesia. Quia Matrimonium non tantum est contractus, sed etiam res spiritualis, & Sacramentum, supra quod secularis potestas sese non extendit. Unde cum causa dotis, & matrimonij infidelium sit nudus contractus, non tamen Sacramentum, & res spiritualis. Principi seculari relicta est potestas circa illa, & valet Princeps aliqua impedimenta apponere, per quæ infidelium subditorum sibi coniugia dirimantur. Henric. lib. 21. cap. 1. num. 4. Coninch d. 30. dub. 1. num. 5. Bellarm. de Matrimon. lib. 1. cap. 32. Valent. tom. 4. d. 10. qu. 3. punct. 1. Sanchez l. 7. d. 3. n. 2. & 3. Diana p. 5. tract. 1. resol. 16. & p. 7. tract. 1. resol. 23.

Consuetudo legitimè præscripta, ac rationi consona, qualis petitur ad legem statuendam, & statutam derogandam, vires habet inducendi nouum impedimentum dirimens. Vnde Matrimonium aduersus eam consuetudinem initum erit nullum, idque ex vi solius consuetudinis etiam absque scandalo, & adminiculo alterius iuris, nec ad eam inducendam desideratur scientia Pontificis, sed eo ignorante, potest huiusmodi consuetudo præscribi, suumque effectum operari, dummodo sit consuetudo mixta

1. De fide est, iuxta Ecclesiæ Matrimonij impedimenta statuere.

D multis Pontificum decretis, ex Canonibus Conciliorum, ac præcipue ex Tridentino sess. 24. can. 3. & 4. constat, fide tenendum, posse Ecclesiam impedimenta Matrimonij dirimentia statuere, Matrimoniumque contra eam prohibitionem contractum, esse irritum. Nec id est mutare essentiam, aut variare materiam, & formam Sacramenti, sed irritum facere contractum humanum qui in Matrimonij Sacramento prærequiritur. Dupliciter autem potest Ecclesia contractus irritare. Primo mediata, reddendo personas ad contrahendum Matrimonium inhabiles. Secundo immediata, irritando contractum Matrimonij, qua ratione etiam potest Matrimonia infidelium irritare, modo illa irritet non tanquam Princeps Ecclesiasticus, quia Ecclesia non habet potestatem supra infideles; sed tanquam Princeps secularis erga subditos, Bonacin. de matrimon. question. 3. punct. 1. Sylui. in Supplem. qu. 50. artic. 1. quæst. 5. conclus. 5. Filliuc. tractat. 10. part. 2. cap. 1. question. 1. Sanchez lib. 7. dub. 1.

2. Ut Pontifex ritè, & rectè valeat Matrimonij impedimenta indicare iusta debet, inesse causa. Quia ipsius potestas non est ad ruinam, sed ad rectam Ecclesiæ administrationem. Unde non existente causa iusta, Matrimonium aduersus prohibitionem Pontificis initum, foret validum, culpaque vacaret. Quia extra primum consanguinitatis gradum inter ascendentes, & descendentes Matrimonij vinculum est iure naturali, ac diuino inuentum, quod nequit ad

3. Potest secularis Princeps iusta ex causa sua subditis impedimenta Matrimonij statuere, sed ea hac potestas est ab Ecclesia ablata.

4. Consuetudo vires habet statuendi nouum impedimentum dirimens Matrimonium.

ta Clericorum, & laicorum. Quia laici non possunt per se solos aliquid spectans ad leges Ecclesiasticas immutare. Coninch d. 30. num. 13. Filliuc. tract. 10. p. 2. cap. 1. qu. 5. Sanchez lib. 7. d. 4. num. 11.

⁵ Matrimonium contrahere cum impedimento dirimenti, culpa lethalis est. Quia contrahitur iuris naturalis præcepto, si de iure natura impedimentum sit, vel Ecclesiastici, si de Ecclesiastico sit iure, idque in re magni momenti. Filliuc. tractat. 10. part. 2. cap. 1. question. 7. Sanchez lib. 7. dub. 4. num. 1. & 4. Sylui. in Supplem. question. 50. artic. 1. qu. 4. conclus. 1. Ex metu tamen graui cadente in constantem virum cum hoc impedimento contrahere, vacaret culpa lethali, ex natura rei, & cessante scâdalo, modo absit animus consummandi, & metus in odium fidei, vel Religionis non incurtiatur. Vasqu. Suar. Becanus, & Salas apud Diam p. 3. tr. 6. resol. 48. & 83. Legendus Sanchez lib. 7. d. 5.

⁶ Impedimenta, quæ non solum impediunt Matrimonium, sed etiam dirimunt iuxta ius antiquum sunt duodecim; secundum autem ius nouum quatuordecim annumerantur. Nam Tridentinum duo addidit, nempe scriptum, & defectum præsentiae Parochi, & testium. Omnia hæc impedimenta hisce vulgaribus carminibus continentur:

*Error, conditio, votum, cognatio, crimen,
Cultus disparitas, vis, ordo, ligamen, honestas,
Si sis affinis, si forte coire nequibus,
Si Parochi, & duplicis desit præsentia testis,
Raptæ sit mulier, nec parti reddita tuta,
Hæc facienda vetant connubia, facta retrahant.*

Impedimenta autem non dirimentia, sed impedientia Matrimonium sunt quinque: Interdictum iuris, Catechismus, Sponsalia prius celebrata cum altera, Votum simplex castitatis, vel Religionis, vel Ordinis Sacri suscipiendi, & crimen sextuplex. Singula præstringam.



CAPVT II.

De Impedimento Erroris.

⁷ Error in Matrimonio potest esse quadruplex.

QUADRUPLEX in Matrimonio potest error contingere. Primus est personæ, cum vna pro alia supponitur. Secundus est conditionis seruilis, cum contrahens liber, existimat se cum libera contrahere, & est ancilla. Tertius est qualitas, cum credit se contrahere cum pulchra nobili, virgine, & est deformis, plebeia, corrupta. Quartus est fortunæ, cum putatur dives, & est pauper. Quilibet ex hisce erroribus, vel est antecedens actum, nimirum causam actui faciendo præbens, ita ut, eo non existente, actus nequaquam gereretur: vel est concomitans actum, qui scilicet non inducit ad volendum, sed ita concomitatur actum, ut eo non existente, actus fieret. Igitur certum est quod omnes, Matrimonium contractum cum

errore antecedenti circa substantiam personæ inuolidum esse, non solum iure humano, sed etiam iure naturali. Quia error libertatem, & consensum aufert: At Matrimonium abique consensu est iure naturæ irritum. Unde non solum inter fideles, sed etiam inter infideles Matrimonium initum cum errore personæ inuolidum est. Quia iuri naturæ infideles sunt subditi, nec potest Ecclesia statuere, ne error personæ Matrimonium dirimat. Sanchez lib. 7. dub. 18. num. 21. Filliuc. tractat. 10. part. 2. cap. 2. num. 32. Reginald. lib. 31. num. 92. Gutier. c. 89. num. 2. Coninch. d. 31. dub. 1. Sylui. in Supplem. q. 5. l. art. 2.

Error personæ concomitans, id est, quando quis contrahit cum Maria existimans esse Antoniam, sed ita est dispositus habitualiter in voluntate, ut cognita Mariam æquè libenter, aut libentius duceret, reddit adhuc Matrimonium inuolidum. Quia ut validum sit Matrimonium, necessarius est consensus, ac voluntas positua: error vero concomitans, quævis non efficiat, actum esse inuoluntarium, efficit tamen non esse voluntarium positum. Henriquez lib. 11. cap. 10. numer. 1. Coninch. d. 31. dub. 1. n. 9. Bonac. hic q. 3. punct. 2. n. 4. Sanchez lib. 7. d. 18. num. 6.

Matrimonium celebratum cum errore qualitatatis, seu dolo antecedenti, qui ineundo Matrimonio causam præbet, alias non ineundo: non est inuolidum. Quia tale Matrimonium est simpliciter voluntarium quoad naturam, & substantiam rei, quamuis quoad accidentia non sit voluntarium. Tamen si qualitas, in qua erratur, apponatur per modum conditionis in ipso contractu matrimoniali, siue exprimitur verbis, siue mente contrahentis retenta sit: Matrimonium esset inuolidum: verbi gratia, si quis dicat: Duco te in uxorem, si diues sis, vel nobilis: inuolidè contrahit, si illa non est diues, vel nobilis. Præterea si error qualitatatis in errorem personæ redundet, Matrimonium erit inuolidum defectu consensus absoluti. Quia erratur circa personam. Tolet. lib. 7. cap. 3. Nauar. cap. 2. num. 32. Gutier. capite 89. num. 3. 6. & 7. Coninch. dub. 11. numer. 11. Filliuc. tract. 10. part. 2. cap. 2. question. 2. Sanchez lib. 7. dub. 18. numer. 18.

Verum ad dignoscendum, quando error qualitatatis in errorem personæ redundet, est aduertendum, quod quando qualitas, in qua erratur, designat aliquam certam, & determinatam personam distinctam ab ea, quæ præsens est, tunc error circa qualitatem in personæ errorem refunditur, ac Matrimonium dirimit. Exempli gratia, si Maria contraxit Matrimonium, cum Francisco, qui se fingebat filium Regis, alicuius nominati expressi, aut Principis eximij, cuius verè non erat filius: nihilominus Maria filium Regis sibi in mente proposuit, in illumque consentire directè voluit; in hoc casu error qualitatatis dicitur in errorem personæ redundare. Quoties autem qualitas, non determinat indiuiduam personam, non est error personæ, sed solius qualitatatis. Exempli gratia, si quis se filium Regis fingat minimè explicans, cuius Regis sit filius: contractum cum tali errore Matrimonium est validum. Quia circa huiusmodi personam absolutus adest consen-

Seet. I. De Imped. Matr. Recep. Senten. 193

consensus. Reginal. l. 3. n. 95. Nauar. c. 2. n. 32. Sanch. l. 7. d. 18. m. 26. & 27. Coninch d. 3. n. 1. 2. Bonac. hic. q. 5. p. 3. n. 7.

11 *Sequitur in Matrimonio inuendo sicut naturalis ad copulam impotentia coniugalem. Quia seruitus cognita non aduersatur Matrimonij substantia.* Sanch. l. 7. d. 19. n. 13. Vnde validum est Matrimonium seruorum inter se: & Matrimonium liberæ cum ancilla: vel liberæ cum seruo, non ignorata seruitutis conditione. Solo autem iure Ecclesiastico hoc Matrimonium irritatur, quamuis id valde iuri naturali sit consonum. Sanchez l. 7. d. 19. n. 13. Syluest. verb. Matrimonium 8. q. 2. Angel. ibi 3. imped. 4. num. 5. Filliuc. tra. 10. p. 2. n. 11. Henric. l. 1. c. 10. n. 3. Victor. de Matrim. n. 170.

12 *Non omnis error conditionis efficit, ut Matrimonium sit nullum, sed quando conditio errantis sit deterior, verbi gratia, quando liber contrahit cum serua, quam credebatur liberam.* Quando autem persona, cum qua contrahitur, est æqualis aut melioris conditionis, Matrimonium non est inualidum. Quia hoc impedimentum inducitur fuit ab Ecclesia ad tollendâ inæqualitatem, & ne fieret alteri contrahenti iniuria. Magna autem esset inæqualitas, si validum esset Matrimonium, quando sit deterior errantis conditio, id est, quando liber contrahit cum serua, quam credebatur esse liberam, si autem liber credit alterum esse seruū, & sit liber siue sit ipse seruus, siue liber: valebit Matrimonium. Quia erras inuenit conditionem digniorem, quam ipse putabat. Similiter valebit, si seruus contrahat cum ancilla, credens eam liberam. Quia serui conditio non efficitur deterior, sed æqualem suæ reperit conditionem. At si liber contrahat cum tercia sciens vel opinâs, vel probabiliter dubitâs esse seruam, validum erit Matrimonium. Quia hoc in casu illi iniuria non fieret, cum inæqualitas voluntaria esse videatur. Bonac. hic. quæst. 3. punct. 3. num. 4. Tolet. ibi 7. cap. 3. num. 4. Filliuc. tra. 10. p. 2. n. 44. Nauar. cap. 2. n. 11. Sanch. l. 7. d. 19. n. 23. Rebel. l. 3. q. 3. Seet. 2. num. 12.

13 *Quando Dominus seruum tradit liberæ in Matrimonium nescienti seruitutem, hoc ipso illam à seruitute liberat. Idem dixerim, si tradat ancillam libero seruitutis conscio, & ancillam per instrumentum dotet. Fit enim illa hoc ipso libera, in vtroque casu coniugium est validum.* Authent. Ad hoc, c. de stat. lib. Sanch. l. 7. d. 20. Filliuc. tr. 10. p. 2. n. 45.

14 *Inuito autem Domino seruus validè potest contrahere coniugium cum serua, vel libera, modo seruitus sit libera nota. Cauere tamen debet seruus, ne dominum priuet debitis obsequiis, cum per Matrimonium non eximatur ab obligatione erga dominum. Contracto autem Matrimonio seruus ille coniungi, vel Domino potius obsequi debet, cuius necessitas magis viget: & si cetera sint paria, coniungi potius est satisfaciendum.* Gutier. c. 92. Sanch. ibi 7. d. 21. Sylui. in supplem. q. 52. a. 1. Bonac. qu. 3. punct. 3. num. 7.

15 *Non potest dominus absque mortali piaculo vendere seruos in locis distantibus, in quibus illi non possint sibi debitum reddere, quando Matrimonium de domini consensu est contractum. At quando ignorante, aut inuito domino.* Esch. & Mend. Theol. Moral. Tom. III. PII.

no Matrimonium contractum est, non debet tali venditori in parte remota illos vendere absque re seruos in necessitate, v. gr. si inueniat iustum pretium in locis distantibus eodem loco contrarium autem facere culpam tribus, in venialem non excedet Henric. l. 1. c. 10. num. 4. quibus non Tolet. l. 7. c. 7. n. 3. Nauar. c. 2. n. 34. Sà v. Matrim. valeant sibi Matrimonium de imped. n. 1.

Post contractum vero Matrimonium vit in reddere. seruum potest se vendere, etiam renitente vxore. non ita vxor absque viri consensu Et quoad vxor post contractum, & libertatem filij sequuntur matris conditionem, nisi contrarium sit per consuetudinem aliquo in loco receptum. Quoad honorem, & nobilitatem patris conditionem se insequuntur Si mater fiat libera vel conceptionis tempore, vel partus vel tempore medio, filius re, renitens non remanet seruus: nisi quando mater gravida re vxore: sit serua iure belli. Quia in hoc casu foetus sit hoc minime seruus cum matre, quamuis mater fuerit conceptionis tempore libera. Filliuc. tr. 10 p. 2. n. 55. Gutier. c. 93. Sanch. l. 7. d. 27.



CAPVT III.

De Impedimento Voti.

17 *Fide tenendum, votum solemnè Castitatis in Religionis approbatæ professione emissum, Matrimonium etiam consummatum post ipsam professionem dirimere: & consequenter Religiosum professum inualidè contrahere Matrimonium. Sic enim definitur in Concilijs & nouissime hæc veritas definita est in Tridentino sess. 4. can. 9. Eandem viam dirimendi Matrimonium subsequens, Gregorius XIII. Iesv dirimit concessit tribus votis simplicibus, quæ emittuntur societatis Iesu Fratres, peracto Nouitiatu bienio, vt patet ex nostræ Religionis concessa Bulla, quæ incipit, Ascendente Domino. Sanch. l. 7. d. 26. Sylui. in supplem. q. 53. a. 2. Gutier. disp. 94. Valent. to. 4. d. 10. q. 5. punct. 1.*

18 *Quæris, quonam iure Matrimonium sit irritum post solemnè castitatis votum, vel in ordine Sacro, vel in professione contractum? Scio, Doctores varia in placita abire (de quo seet. 2.) ex receptiori sententia respondeo, solo iure Ecclesiastico huiusmodi dirimi coniugium. Quia votum simplex non dirimit Matrimonium. Ergo neque votum solemnè: votum enim solemnè nihil habet supra votum simplex, ratione citius magis dirimat Matrimonium simplex, excepta Ecclesiæ præscriptione, sicut enim in voto solemnè Deo persona traditur, ita etiam in simplici. Igitur solo iure Ecclesiastico votum solemnè dirimit Matrimonium. Existimo, hoc definitum esse à Gregorio XIII. in Bulla Cruciata. Reginal. lib. 1. n. 123. Gutier. cap. 94. num. 6. L. si lib. 4. c. 41. m. 68 Bellarm. lib. 1. de Monach. c. 34. Filliuc. tr. 10 p. 2. c. 4. n. 118. & 119.*

OBAR
Mort
III. IV
IV

CAPVT IV.

De Impedimento Cognationis carnalis.

19 **C**arnalis cognatio, quæ & consanguinitas dicitur, est, vinculum personarum ab eodem propinquo stipite descendit, carnalis propinquitudo, gradus, & distans. Distinguitur hæc cognatio per lineas, & gradus. *Linea* dicitur ordinata collectio personarum ab vno stipite descendit diuersos continens gradus: vel potius ipsæmet personæ tam ascendentes, quam descendentes collectivè sumptæ. *Gradus* est mensura personarum, quæ cognoscitur, quanta sit propinquitudo consanguinitatis, vel distantia inter ipsas personas, quæ in linea includuntur. *Linea duplex* recta est, alia, *transuersa*, seu *collateralis*. Recta est illa, secundum quam multæ personæ ab vno stipite immediatè, vel mediatè descendunt, vt vna sit genita ab altera vt filius à patre, nepos à filio, &c. At hæc recta linea alia est ascendens in qua continentur personæ, à quibus origo deducitur, vt pater avus, proavus, atavus; alia descendens, quæ claudit personas originem ab eo stipite trahentes, vt filios, nepotes, pronepotes, &c. Collateralis vero linea est illa, secundum quam multæ personæ ab vno stipite immediatè vel mediatè procedunt, ipsæ tamen personæ à se inuicem non descendunt, vt sunt fratres, & eorum filij, patrui, amita. *Stipes* est persona illa, à qua omnes personæ, de quarum coniunctione tractatur, descendunt, seu originem ducunt. *Gutier. hic o. 9. num. 1. Filliuc. rr. 10. p. 2. cap. 5. Reginal. lib. 3. 1. num. 140. Sanch. lib. 7. dub. 50. num. 2. & 3. Bonac. hic q. 3. pun. 5. §. 1. n. 3. & 4. Valent. 10. 4. d. 10. q. 5. pun. 3.*

20 **V**t cognoscas, in quo gradu vnus consanguineus cum altero existat, triplicem regulam exhibebo. Prima in linea recta descendit, & descendit hæc est: Tot sunt gradus quot sunt personæ, dempta vna persona, scilicet stipite: verbi gratia, pater & filius sunt duæ personæ, si stipitem demas, id est patrem, pater & filius erunt in primo gradu, eo quod dempto stipite remanet vna persona. Similiter pater & nepos sunt in secundo gradu, eo quod tot sunt gradus, quot sunt personæ dempta vnæ personæ autem in hoc casu sunt tres, videlicet pater filius, & nepos. *D. Tho. in 3. dist. 40. q. 1. a. 2. Coninch d. 32. dub. 1. Reginal. l. 3. n. 141. & 142. Sanch. l. 7. d. 50. m. 4.*

21 **Regula secunda:** Quando personæ, quarum gradus queruntur, sunt in linea transuersa æquali, eodem gradu distant inter se, quo distat à communi vtriusque stipite proximo: v. gr. duo fratres distant inter se in primo gradu, quia in eo distat à primo stipite, in quo coniunguntur, qui est parens. Filij duorum fratrum sunt consanguinei in secundo gradu, quia in eodè coniunguntur in communi vtriusque stipite proximo, qui est avus. *Covar. in Epit. part. 2. cap. 6. §. 6. Tolet. lib. 7. cap. 9. Bonac. hic q. 3. pun. 5. §. 1. num. 5.*

24 **Regula pro** Regula tertia. Quoties personæ consanguineæ in linea transuersa distant inæqualiter à

communi stipite, eo gradu distant inter se, quo gradu alter magis remotus distat à communi stipite: v. gr. patrui & filius ex fratre distant inæqualiter ab avo in quo vniuntur; ille enim distat in primo gradu, hic vero in secundo, vt pote qui est eius nepos, alter autem eius filius distabunt igitur inter se in secundo consanguinitatis gradu. *Sanch. l. 7. d. 50. m. 5. & 6. Valent. 10. 4. d. 10. q. 5. pun. 3.*

Itaque matrimonium in primo consanguinitatis gradu lineæ rectæ, id est, inter parentes & filios est ipso iure naturæ irritum. Quia omnes Gentes bene instructæ solo naturæ lumine edocæ, nuptias inter hos nefandas existimarunt. *D. Thom. in 4. dist. 40. q. 1. a. 3. Valent. 10. 4. d. 10. q. 5. pun. 3.*

Attamen Matrimonium contractum in quo liber alio ascendit & descendit gradum, non erit iure naturali irritum. Quia ascendentes non habent rationem principij, sed per se respectu omnium, sed solum respectu filiorum ab ipsis immediate procedentium. Respectu autem aliorum descendit habent rationem principij tantummodo per accidens. Vnde infero, Matrimonium contractum ab infidelibus in secundo, tertio, & quarto gradibus lineæ rectæ validum esse. Quia Matrimonium in his gradibus naturæ. Ideo cõuersi ad fidem non sunt separandi nisi cum patre, & matre coniuncti sint. *Sanch. lib. 7. d. 51. m. 19. Filliuc. rr. 10. p. 2. n. 180. Bonac. hic q. 3. pun. 5. §. 1. n. 8. & v. Matrim. Impedim. n. 4.*

Matrimonium in primo gradu æquali lineæ transuersæ, v. gr. inter fratrem & sororem, non esse iure naturæ prohibitum, vnde iusta concurrente causa dispensare in eo posset summus Pontifex. *D. Thomas asseruit 2. 2. q. 15. a. 9. ad 3. Quam sententiam Sotus in 4. dist. 40. q. 1. a. 4. immerito appellauit erroneam, de quo Selt. tom. 2. At ex receptiori assero, Matrimonium inter fratres & sorores esse iure naturæ interdictum. Quia inter fratrem & sororem est maximus pudor naturalis, cui actus coniugalis maximè auersatur. Et quia summus Pontifex requisitus ad dispensandum in primo gradu, nunquam voluit annuere: Ergo non vulgare est cum non possit, docuimus. *Sanch. l. 7. d. 51. n. 11. Præposit. in supplem. 3. p. q. 7. dub. 9. n. 73. Bonac. hic q. 3. pun. 5. §. 1. n. 11. Valq. 1. 2. q. 7. a. 8. d. 112. a. 17. Filliuc. rr. 10. p. 2. n. 182. & alij apud ipsos.**

Iure Ecclesiastico est inualidum Matrimonium initum inter consanguineos intra quartum gradum inclusiue tam in linea recta, quam in transuersa. Tamen si duo consanguinei in æqualiter distat à stipite, v. gr. si alter distat inter consanguineos ultra quartum gradum, alter vero intra illum, possunt Matrimonio colligari. Quia tunc attenditur gradus consanguinitatis penes distantiam remotioris à stipite; remotior autem à stipite distat ultra quartum gradum: Ergo ambo erunt consanguinei inter se ultra quartum gradum. *Cap. Non debet, de consanguin. Trident. sess. 24. can. 3. Cap. final. de consanguin.*

CAPVT

CAPVT V.

De Impedimento Cognationis spiritualis.

¹⁷ *Quid spiritualis cognatio est, propinquitas quedam personarum ex statu Ecclesie conuersus vel ob susceptionem baptismi, vel confirmationis.* Hec cognatio non est ex iure diuino naturali, aut ex iure diuino positivo; sed ex solo iure Ecclesiastico. Ex aliis Sacramentis minime oritur spiritualis cognatio, quæ Matrimonium aut dirimit, aut impedit. Illa autem cognatio, quæ superuenit Matrimonio, ut quia alter coeui fuit patris alterius in confirmatione, aut leuauit à sacro fonte filium alterius, aut communem Matrimonium præcedens minime dissoluit. Porro impedimentum hoc cognationis spiritualis est perpetuum, unde non extinguitur morte personæ, quæ mediante contracta est, ut in affinitate, & aliis impedimentis contingit. *Cap. de eius qui filiam suam 30. q. 1. Gutier. c. 100. Filliuc. tr. 10. p. 2. c. 5. n. 188. Reginal. l. 31. n. 148. Sanch. l. 7. d. 54. Bonac. hic. q. 3. p. 5. §. 2.*

¹⁸ *Duplex est plex est hodie tantum cognationis spiritualis hodie tantis species, nempe Paternitas, & Compaternitas.* Paternitas contrahitur inter baptizantem cum baptizato & inter patris cum ipso baptizato, & similiter inter confirmantem cum confirmato, & inter patris Confirmationis cum ipso confirmato. Compaternitas autem contrahitur inter baptizantem cum patre & matre baptizati, & inter hos parentes carnales baptizati cum patris Baptismi; & similiter parentes confirmati cum confirmante, & cum patris Confirmationis. Hinc Parochi incidentes in actum libidinosum, aut delectationem molam circa puellam à se baptizatam, vel circa feminam, cuius aliquam prolem diluerint, non satisfaciunt, si in confessione dicant, quod attigerint, vel conseruerint in puellam aliquam, vel in mulierem coniugatam, aut viduam; sed etiam addendum est, talem esse à se baptizatam vel aliquam prolem feminæ illius diluisse. Quia cum hic sit spiritualis cognatio, talis actus, vel consensus ad incestum reducit. *Sanci. in selec. d. 40. n. 25. Nauar. c. 12. n. 40. Tolet. l. 7. cap. 18. Filliuc. tr. 10. p. 2. n. 190. Sylui. in supplem. qu. 56.*

²⁹ *Cognatio art. 4.* Pius V. declarauit in Bulla Cum illius vicem, contrahi à cognatione spirituali contracta à viro in Baptismo non transfunditur ad uxorem, vel confirmationem non transfunditur ad uxorem, tunc in Baptismo iure communi suscipere possunt & contra. Quia cognatio hæc non contrahitur inter ipsos, met patris; unde iure exigendi debiti non primæ requiruntur, Henric. l. 1. c. 11. Rodrig. 10. 2. cap. 225. Multa requiruntur, ad contrahendam cognationem in Baptismo, vel confirmatione. Primo, cognatio in utroque in Baptismo teneatur; unde quando Baptismo, puer est domi baptizatus, & in Ecclesia solemniter confirmatus, non contrahitur cognatio ab eo, qui illi suscipit. Secundo, ut puer suscipiatur, quando primo Sacra vnda diluitur; unde si infans baptizetur iterum, cognatio non contrahitur; si vero dubium sit de priori Baptismo, & infans rebaptizetur sub conditione, præsumendum est cognationem contrahi. Tercio, requiritur, ut suscipiens puerum teneat, quando Baptismus solemniter administratur; unde qui suscipit infantem in Baptismo priuatim ministrato, non contrahit cognationem; baptizans autem siue sit vir, siue femina baptizans priuatim illam contrahit. Quarto requiritur contractus, ita ut suscipiens, seu tenens verè dicatur suscipere, seu tenere. Præterea debet puer suscipi de baptizantis manibus, ac dilutus est. Quinto requiritur intentio expressa, vel tacita præstandi patris mōnus, seu de sacro fonte suscipiendi, unde ut quis sit legitimus susceptor, & cognationem contrahat, debet usum rationis ad huiusmodi intentionem gerendam, habere. Sexto requiritur, ne adsit error personæ, quia qui intendit suscipere filium Petri, & est Pauli filius, non contrahit; sed sit præsentem suscipere intendat, quicumque sit ille. Septimo requiritur, ut baptizans, aut suscipiens sit baptizatus, alioquin cognationem non contrahit. Unde infidelis baptizans, vel tenens fidelis filium non contrahit cognationem cum patre, vel matre fidelis; quia infidelis Ecclesiastico iuri non submittitur. Hæreticus tamen suscipiendo, vel baptizando cognationem contrahit, quia est baptizatus, ac subiectus Ecclesie, sicut & Religiosus contrahit cognationem suscipiendo alios in Baptismo, vel confirmatione, quauis sit illi prohibitum. *Cap. Non licet de consec. dist. 4. similiter fidelis non confirmatus & tenens feminam in Confirmatione, non contrahit spiritalem cognationem cum illa; quia quamuis vitam spiritalem Baptismi ratione habeat, at non habet conditiones ab Ecclesia præscriptas, ut verus sit susceptor. Constat ex Cap. In Baptismo, de consec. dist. 4. Carptim collegi ex Gutier. capit. 100. numer. 7. Sanchez libr. 7. dub. 62. numer. 5. Rodrig. tom. 1. cap. 225. Rebel. libr. 3. question. 6. numer. 16. Diana p. 5. tract. 3. resol. 7. Henriquez libr. 12. capit. 11. numer. 3. Reginal. libr. 31. numero 151. 155. & 157. Syluest. verb. Matrimonium 8. question. 7. Coninch dub. 32. numer. 25. Valent. tom. 4. dub. 4. quæst. 2. pun. 3.*

tur, quando primo Sacra vnda diluitur; unde si infans baptizetur iterum, cognatio non contrahitur; si vero dubium sit de priori Baptismo, & infans rebaptizetur sub conditione, præsumendum est cognationem contrahi. Tercio, requiritur, ut suscipiens puerum teneat, quando Baptismus solemniter administratur; unde qui suscipit infantem in Baptismo priuatim ministrato, non contrahit cognationem; baptizans autem siue sit vir, siue femina baptizans priuatim illam contrahit. Quarto requiritur contractus, ita ut suscipiens, seu tenens verè dicatur suscipere, seu tenere. Præterea debet puer suscipi de baptizantis manibus, ac dilutus est. Quinto requiritur intentio expressa, vel tacita præstandi patris mōnus, seu de sacro fonte suscipiendi, unde ut quis sit legitimus susceptor, & cognationem contrahat, debet usum rationis ad huiusmodi intentionem gerendam, habere. Sexto requiritur, ne adsit error personæ, quia qui intendit suscipere filium Petri, & est Pauli filius, non contrahit; sed sit præsentem suscipere intendat, quicumque sit ille. Septimo requiritur, ut baptizans, aut suscipiens sit baptizatus, alioquin cognationem non contrahit. Unde infidelis baptizans, vel tenens fidelis filium non contrahit cognationem cum patre, vel matre fidelis; quia infidelis Ecclesiastico iuri non submittitur. Hæreticus tamen suscipiendo, vel baptizando cognationem contrahit, quia est baptizatus, ac subiectus Ecclesie, sicut & Religiosus contrahit cognationem suscipiendo alios in Baptismo, vel confirmatione, quauis sit illi prohibitum. *Cap. Non licet de consec. dist. 4. similiter fidelis non confirmatus & tenens feminam in Confirmatione, non contrahit spiritalem cognationem cum illa; quia quamuis vitam spiritalem Baptismi ratione habeat, at non habet conditiones ab Ecclesia præscriptas, ut verus sit susceptor. Constat ex Cap. In Baptismo, de consec. dist. 4. Carptim collegi ex Gutier. capit. 100. numer. 7. Sanchez libr. 7. dub. 62. numer. 5. Rodrig. tom. 1. cap. 225. Rebel. libr. 3. question. 6. numer. 16. Diana p. 5. tract. 3. resol. 7. Henriquez libr. 12. capit. 11. numer. 3. Reginal. libr. 31. numero 151. 155. & 157. Syluest. verb. Matrimonium 8. question. 7. Coninch dub. 32. numer. 25. Valent. tom. 4. dub. 4. quæst. 2. pun. 3.*

²¹ Quando nulli patrini designantur, nulli tangentibus baptizatum contrahunt cognationem, siue simul, siue successiue contingant. *Suar. 3. p. nulli designantur 9. §. 7. n. 8. Sanch. 7. d. 57. num. 11.* Quando vero gnantur patrini, plures designati à parentibus, vel ab aliis curā trini, nullus infantis habentibus tangunt, omnes contrahunt cognationem, modo tangent simul si autem trahit cognationem, successiue tangent, solus primus, qui baptizatum suscipit, vel ad summum duo, si sint, si fuerint mas, & femina, cognationem contrahunt. *Coninch d. 32. num. 15. Reginal. libr. 31. num. 152.* Quando autem plures designantur à parentibus, sed Parochus admisit vnum tantum, & vnam: cognatio contrahitur solummodo ab iis, qui fuerint à Parocho admissi, si verò infansem nulli sint designati à parentibus, cognationibus mittit pro-cognationem contrahent designati à Parocho. *Bonac. hic. q. 3. pun. 5. §. 2. n. 16. & 29.* Qui procuratorem immitit, ad infantem suscipiendum, ipse contrahit cognationem, non procurator. Quia quæ procurator agit non suo procurator, sed

OBAR
Mori
III. IV
IV

sed mittentis gerit ex nomine, qui quidem fuit designatus. Sic fertur Cardinales exposuisse. Coninch. d. 3. n. 40. S. v. *Matr. impedim. n. 5.* Bonac. g. 1. pun. 5. §. 2. n. 34. Scio Thomā Sanch. l. 7. d. 59. n. 4. & Reginaldum l. 31. n. 156. asseruisse, in hoc casu cognationem neque à mittente contrahi. Et Toletum l. 7. c. 4. putasse, contrahi à procuratore, modo ipse contrahere intendat, non verò à mittente: De quo *Sec. 2.* Plura apud Sanch. citatum.



CAPVT VI.

De impedimento cognationis
Legalis.

³³ Quid, & **L**egalit cognatio est, propinquitas quarumdam personarum ex adoptione proveniens. Triplex communiter assignatur huius cognationis species. Prima est linea recta inter adoptantem & adoptatum, & descendentes adoptati. Secunda est transversalis inter adoptatū & filios carnales adoptati. Tertia est per modum civilis legalis affinitatis ad naturalis affinitatis similitudinem, quæ est inter adoptatum & uxorem adoptantis, & contra inter adoptatum & uxorem adoptatis. D. Tho. in 4. dist. 42. art. 1. Gutier. l. 2. cap. 102. n. 4. Reginald. l. 31. n. 162. Filliuc. tr. 10. p. 2. n. 198.

³⁴ Adoptio Porro adoptio est, legitima extranea personæ perfecta, & na in filium, vel nepotem assumptio. Duplex est, perfecta, alia imperfecta. Perfecta dicitur adoptio, quæ adoptatus, interveniente Principis auctoritate, transit in adoptantis potestatem & fit ipsius necessarius hæres, saltem in quarta bonorum, id est, in legitima. Imperfecta autem hoc à perfecta differt, quod per eam non transit adoptatus in adoptantis potestatem, nec illi tanquam necessarius hæres ex testamento succedit, sed tantum ab intestato Coninch. d. 32. n. 42. Reginald. l. 31. n. 158. Bonac. hic. g. 3. pun. 5. §. 3. Sanch. l. 7. d. 63. n. 2.

³⁵ Adoptio imperfecta Cognatio legalis orta ex adoptione imperfecta Matrimonium non dirimit. Quia cum Matrimonium sit res favorabilis, iura illud dirimentia ob adoptionem restringi debent ad perfectam. Sanch. Sylvi. Filliuc. Laym. apud Dianam p. 4. tr. 4. res. 120.

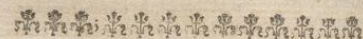
³⁶ Plura requiruntur ut aliquis adoptare possit. Ut aliquis possit adoptare, plura require. Primum, ut adoptans sit sui iuris & maior viginti quinque annis. Secundum, ut adoptans non sit femina. Tertium ut adoptans habeat potentiam naturalem ad generandum: qualem habent facti gladio, aut facti eunuchi per morbum: hi enim sunt tantummodo impotentes ex accidenti, non ex defectu. Quartum ut adeo sit ætatis provectus, ut adoptatum excedat decem & octo annis & possit esse carnalis parens adoptati. His concurrentibus, quilibet potest, etiam si sit Sacerdos, adoptare: & quilibet si præsens sit, adoptari potest. Sanch. l. 7. d. 63. n. 3. Sylvest. v. *Adoptio*, n. 2. Bonac. hic. g. 3. pun. 5. §. 3. n. 3. ex Instit. de adoptione.

^{Inter quas} Legalis cognatio impedit, ac dirimit Matrimonium contractum inter adoptantem & adoptatum & descendentes adoptati.

pratum & descendentes adoptati usque ad quartum gradum. Et inter uxorem adoptantis & adoptatum. Inter filios (seu filias) adoptantis & adoptatum, dirimit seu adoptatum. Ex quo patet, hoc impedimentum non perpetuo durare. Nam si filij adoptantis emancipentur, vel si pater eorum moriatur, poterunt cum adoptata contrahere. Cap. Per adoptionem 30. q. 3. Cap. Ita diligere 30. q. 3. Navar. c. 22. n. 45.

³⁷ Filius adoptantis potest Matrimonium contrahere cum adoptati filia. Quia inter has personas nulla intercedit cognatio. Item quando plures adoptati sunt ab uno & eodem possunt rest. Matrimonium inter se inire coniugia. Præterea potest adoptatus Matrimonium contrahere cum filia inire cum filia illegitima adoptantis, sicut adoptans potest contrahere cum filia adoptatæ filia. Verum hoc impedimentum est iure Ecclesiastico inductum, unde validum est Matrimonium contractum ab infideli in cognatione legali. Quia infideles non sunt legibus Ecclesiasticis subiecti. Reginald. l. 31. c. 162. & 163. S. v. *Imped. Matrim.* 6. Navar. cap. 22. n. 45. Sanch. l. 7. d. 63. num. 35. & 36.

³⁸ Cognatio legalis superveniens Matrimonio iam contracto, non impedit debiti petitionem. Quia nullo iure constat petitionem debiti eo in casu interdicti. Sponsalibus autem de futuro superveniens, illa dirimit. Rosel. v. *Impedimentum*, n. 16. Sanch. l. 7. d. 63. n. 19. & 20.



CAPVT VII.

De Impedimento Criminis.

³⁹ **D**vo sunt crimina, quæ Matrimonium iure impediunt, & dirimunt. Alterum est occisio coniugis alienius, causa contrahendi cum eius coniuge. Hæc facta utroque machinante, perpetuo impedit, etiam si alter infidelis esset, & ad eius conversionem procurandam parata fuisset. Facta verò adultero tantum machinante, non sufficit, nisi adulterium interveniat. Unde ut hoc crimen homicidij inducat dirimens impedimentum hæc requiruntur. Ut Matrimonium, contra quod machinatio facta est, sit verum: Ut machinatio sortiat effectum, morte scilicet alterius coniugis subsecuta: Ut homicidium sit uxoris, nam si vir occiditur, secundum aliquos non incurritur hoc impedimentum: Cuius tamen, receptius esse etiam viri morte incurri: Ut tam mortis machinatio quam adulterium interveniat, nisi uterque cooperatus sit ad mortem; tunc enim (ut innuit) adulterium non requiritur: Ut quando alter tantum machinatus est mortem, adulterium patratum sit utrique notum: Ut homicidium coniugis eo fine factum sit, ut cum altero coniugium ineatur. Cap. significasti, de eo, qui duxit. Cap. si quis, vivente 31. question. 1. Gutier. de Matrimon. c. 105. Coninch. d. 31. num. 62. Navar. cap. 22. numer. 46. Sanchez l. 7. d. 78. Filliuc. tr. 10. p. 2. n. 153. Bonac. hic. g. 1. pun. 6. n. 4. Annotarum in primis, eum, qui dedit occidendi mandatū, sed postea renocavit, cuius renoca

Secl. I. De Imped. Matr. Recept. Sent. 197

renuocatio mandatariorum innotuit ante coniugis occisionem, non esse huius impedimenti reum; sicut nec est reus ille, qui dedit consilium, quod nihil influxit, vel qui ratam habuit coniugis occisionem. Deinde impedimentum hoc non reddere machinantem inhabilem simpliciter ad quodcumque aliud Matrimonium, sed tantum respectu adulterantis, vel eius, qui simul in coniugis necem machinatus est ad inuendum inter se Matrimonium. Henric. l. 12. c. 14. Valent. 10. 4. d. 16. q. 5. f. 1. m. 3. S. a. v. Imped. n. 7. Coninch d. 31. n. 64. Sanch. l. 7. d. 78. n. 23.

impedimentum criminis non incutitur ob unum tantummodo delictum, sed propter utrumque, id est, propter adulterium cum Matrimonio, vel ob cum Matrimonij promissione, vel cum homicidio. Guier. de Matr. c. 105. n. 6. Bonac. hic q. 1. p. 6. n. 4. 21. Sanch. l. 7. d. 73. n. 49.

CAPVT VIII.

De Impedimento Disparitatis cultus.

Matrimonium inter dispares cultus, nempe inter fidelem & infidelem est iure Ecclesiastico irritum. Imo inter personam baptizatum & catechumenam. Quia catechumena Baptismo caret, qui est ianna Sacramentorum, quamvis fidem teneat, & in gratia constituta esse valeat. Iure autem diuino, vel naturali non est invalidum, quamvis sit illicitum propter periculum prolis. Concil. Tolet. 3. c. 14. Reginal. catechumen. lib. 3. n. 167. Filliuc. tract. 10. part. 2. n. 225. nam persona & 226. Guier. cap. 104. Coninch d. 31. n. 41. nam.

Matrimonium vero inter fidelem & hereticum, vel apostatam, vel excommunicatam validum est, cum nullo iure irritetur. Quia inter hoc non est cultus disparitas, cum omnes sint baptizati. At graue committitur piaculum quando contrahitur cum heretico, seclusa aliorum locorum consuetudine, v. gr. in Germania, Gallia, Polonia. Quia in iis ex consuetudine recepta, & tolerata licet coniugia Catholicae personae cum haeretica, dummodo Catholica permittatur liberè, & absque peruersionis periculo in fide permanere. Quia ea coniugia inuentur instar aliorum contractuum civilium ob amicitiae leges, & ad communem pacem, & Reipublicae tranquillitatem tuendam. Azor. to. 1. l. 8. c. 11. q. 5. Setar. in Opus. de Matr. n. 18. Bellar. de Matrim. l. 2. cap. 23. Reginal. l. 31. n. 169.

Matrimonium fidelis cum haeretico cum probabili peruersionis periculo licitum est ex aliqua causa, verbi gratia augmenti & propagationis Ecclesiae, vel tranquillitatis eius statum, qui sub aliquo haeretico Principe, & consiliariis haereticis tenentur oppressi. Quia ex hoc periculo salutis spiritualis amittenda est, quae quauis circumstantia posita, vel detracta, suam retinent deformitatem: sed ex his, aut illis circumstantiis pendere videatur. Pontide Matrim. in append. cap. 6. Diana part. 3. tr. 4. resol. 269. Crediderim, hoc non esse amare periculum, sed illud ingens bonum diligere, ad quod sine eo periculo perueniri non potest. Itaque periculum non amans adit, sed profus inuitus. Confirmari ex doctrina plurimorum Theologorum asserentium, non esse peccatum exponere se periculo spiritualis salutis ex aliqua virginti causa. D. Tho. 2. 2. q. 10. art. 9. Caiet. in sum. v. Periculum. Sanch. l. 7. d. 78. n. 15. At mil. v. Periculum. Nauar. c. 3. n. 14. Suar. i. p. to. 4. d. 31. S. a. v. Absolutio n. 12. Valq. Opus. de resist. c. 3. s. 2. dub. 6. n. 23.

Si infidelis conuerti renuat, sed velit cohabitare

40
Adulterium
inter
fidelem
et
infidelem
est
impedimentum
matrimonij
irritum
iure
ecclesiastico
sed
non
iure
naturali
et
diuino
non
est
impedimentum
matrimonij
irritum
iure
naturali
et
diuino

41
Non
ortur
impedimentum
dirimens
quand
aliquis
suam
occidit
coniugem
vel
alterius
ut
possit
inire
coniugiu
cum
altera
qua
homicidij
vel
adulterij
non
fuit
particeps
Nec
quand
duo
in
alterius
coniugis
necem
conspirant
vel
quando
adulter
occidit
alteru
coniuge
sine
intentione
Matrimonij
contrahendi
cu
adultero
sed
ob
aliu
finem
nempe
ut
liberis
libidine
expleat
Nec
quand
adulter
occidit
uxore
animo
ducendi
aliqua
indeterminata
vel
ducendi
aliqua
determinata
modo
non
habeat
intentione
ducendi
illa
cu
qua
deliquit
Nec
quand
quis
occidit
uxorem
in
flagranti
crimine
adulterij
deprehensam
aut
quand
aliter
impune
per
leges
nisi
forte
per
dolu
dederit
causam
adulterij
ut
eam
posset
occidere
&
ea
obente
posset
contrahere
cu
alia
coplice
talis
machinationis
seu
proprij
adulterij
Nec
oriatur
impedimentu
per
ratihibitione
occisionis
coniugis
sui
perpetratu
ob
fine
contrahendi
in
hoc
enim
casu
ratihibitione
non
equiparatur
madato
ad
quem
sanè
effectus
opus
est
praecedere
prius
per
machinatione
quod
non
est
in
casu
praedicto
in
quo
ratiificatio
sublequitur
&
non
praedicti
occisionem
Syluest. v. Consensus in fine. Sanch. l. 7. d. 78. n. 15. 16. & sequenti. Henric. l. 12. c. 14. Rodrig. to. 1. c. 28. S. a. v. Matr. Impedim. n. 7.

42
Impedimentum
matrimonij
irritum
iure
ecclesiastico
sed
non
iure
naturali
et
diuino

OBAR
Mort
III. IV
IV

Si in fidelis habitare sine Creatoris iniuria, Matrimonium conuenit non tamen illud potest dissolui. Quia prohibitum est, licet vellet peruersionis periculum, quod ut plurimum habitare sine accidere assolet. Ad dissoluendum autem Matrimonium in hoc casu, non requiritur sententia Iudicis, sed satis est sola admonitio fidelis facta infideli, an conuenit vellet: nisi aliunde constaret obstinatio. Diana *part. 3. tract. 4. resol. 252*. Sanch. *l. 7. d. 74. n. 8. & 9*. Filliuc. *tr. 10. p. 2. num. 219*.

47. Quandonam dissoluatur Matrimonium, non est certum apud Doctores. Rodriguez *10. c. 2. 9. & Richard. in 4. dist. 39. a. 1*. dicunt, statim dissolui, non expectato transitu fidelis ad aliud Matrimonium, quando infidelis admonitus, recusat legitime habitare. Hostiensis *Cap. Gaudemus*, & Ioan. Andreas *nu. 15*. aiunt, dissolui quando elapsus est terminus ab Ecclesia constitutus ad determinandum, an infidelis velit, legitime habitare. Ex receptiori tamen sententia affirmo, non dissolui prius Matrimonium, donec fidelis ad alias nuptias transeat, ita ut generatio vnus sit alterius corruptio. Quare si fidelis nunquam mutet statum, perseverabit prius Matrimonij vinculum: & quotiescumque infidelis conuersus fuerit ad fidem tenebitur fidelis illum tanquam coniugem verum admittere. Sanch. *l. 7. d. 75. n. 2. 3. & 4*. S. v. *Impedimen. Matrim. n. 8*. Coninch *dub. 16. num. 63*. Nauar. *c. 2. m. 49*. Valent. *10. d. 10. q. 1. pun. 7*.

48. Fidelis licet, ad Religionem vel ordines transire, & votum simplex castitatis emittere. Licet infidelis monitus conuenit renuit, licet habitare velit absque Creatoris contumelia, & sine pertractione aut inductione ad peccandum. Sanum autem consilium esset existente probabili conuersionis spe, coniugem ad Religionem, aut Ordines non transire, aut votum castitatis emittere. Et quidem per professionem in Religione Matrimonium etiam prius consummatum dissoluitur; per Ordines autem, aut simplex castitatis votum non soluitur. Verum tamen est, fidelem conuersum, qui suscipit Sacros Ordines non esse alteri coniugi restituendum, qui conuertitur, postquam fidelis ordinibus est initiatus. Quia ille debet sibi imputare, quod tardè sit conuersus. D. Thom. *in 4. dist. 39. q. 1. a. 5. ad 4*. Filliuc. *tr. 10. part. 2. n. 244*. Henric. *lib. 11. cap. 17. num. 8*. Bonac. *hic. q. 3. pun. 7. num. 9. & 10*. Sanch. *l. 7. d. 76*. Coninch *d. 26. num. 66*.

49. Quando alteruter parens solus fidelis est, si Proles doli proles sit doli capax, non est cogenda ad fidem, sed suæ libertati relinquenda. Si autem non sit capax doli, eius conditionem sequi debet, qui ad fidem conuertitur. Quia eo ipso, quo alter, uter coniux est fidelis, ius habet Ecclesia compellendi ipsum, ut prolem minimè doli capacem Sacra diluat vnda. In dubio autem, an proles sit capax doli, in fauorem fidei est presumendum. Cap. *Iudei* 18. q. 1. Concil. Tolet. *4. c. 56. D. Tho. in 4. dist. 39. q. 1. a. 4. ad 4*. Sanch. *l. 7. d. 73. n. 16*. Sotus *in 4. dist. 39. q. 1. a. 3. ad 2*. S. v. *Matrim. imped. n. 8*.

CAPVT IX.

De Impedimento Violentie, vel Metus.

Metus seu Violentia est impedimentum dirimens Matrimonium, quod quidem per grauem metum cadentem in constantem virum initum iure Ecclesiastico est inuàlidu, modo metus iniustè sit à causa libera ad hoc, id est ad extorquendum consensum incassus. Vnde per metum leuem non redditur Matrimonium inuàlidu. Quia in iure non habetur ratio lenis metus, nisi ille tollat omnino consensum: tunc enim irritum esset in conscientia, ad validitatem enim eius iure natura consensus requiritur. Cap. *Veniens* 2. de despons. Cap. *De eo qui dixit* 2. Nauar. *cap. 22. num. 50*. Tolet. *l. 7. c. 12*. Reginal. *l. 1. n. 76. & 78*.

Solum Ecclesiastico iure est irritum Matrimonium metu extortum, non iure natura. Quia ceteri contractus celebrati cum metu graui non sunt iure inuàlidi: Ergo neque Matrimonium. Ideo Matrimonium per vim, & metum inter infideles celebratum validu erit. Quia iuri Ecclesiastico non subest. Filliuc. *tr. 10. p. 2. n. 109*. Sanch. *l. 4. d. 14. n. 2. & 3*. Bonac. *hic. q. 3. pun. 8. n. 8. & 9*.

Dupliciter potest inueniri metus ab extrinseco, id est ab homine. Primo iniuste, Quando quis sub graui poena cogitur à Iudice contrahere Matrimonium, & stare sponsalibus antea celebratis, quæ ille recubabat adimplere iussu cogitur, & iure licito compelli potest, cum teneatur illud perficere: & ideo validum est Matrimonium cum tali metu contractum. Secundo iniuste. Quando quis minatur accusare futrem de furto patrato, nisi talem sceminam ducat: minatur iniuste accusatione per ordinem ad extorquendum consensum: & consequenter Matrimonium cum huiusmodi minis seu metu iniuste, erit inuàlidu. Coninch *d. 8. n. 15*. Reginal. *l. 3. n. 79*. Bonac. *hic. q. 3. pun. 8. n. 10. & 11*. Rodrig. *part. 1. cap. 230*. Henric. *lib. 11. cap. 1. num. 2*.

Quando metus incutitur à causa libera, non tamen ad hunc finem, vt Matrimonium inea- tur, sed ob aliam causam: Matrimonium cum eiusmodi metu celebratum, validum est. Quia licet Matrimonium celebratum per metum incassum ad alium finem, sit aliquo modo inuoluntarium: illud tamen inuoluntarium nõ censetur causa consensus; sed tantum occasio, & consequenter insufficiens, ad reddendū Matrimonium inuàlidu. Vnde validu est coniugiu contractum à defloratore puellæ, quem pater vel frater puellæ volebat occidere, sed ipse deflorator sponte sua obtulit se ad celebrandū Matrimonium, vt mortè euaderet. Similiter validu est Matrimonium, quod obsessus contraxit cū filia obfidentis, vt euicaret molestiam obfessionis, modo obfidentis non obfederit ad hunc finem, vt obsessus eius duceret filiam. Præterea validum esset Matrimonium contractum inter filium Medici & ægrotum, quæ Medicus curare no-ebat, nisi eius filiæ duceret. Quia metus mortis non

Se&I.De Imped.Matr.Recept.Sent. 199

non est à Medico, sed à morbo incussus. Cor-
dub. in sum. question. 178. punct. 1. Sà l'io, num. 9.
Bonacin. question. 1. punct. 8. à numer. 16. Regi-
nald. lib. 31. numer. 79. Coninch. dub. 28.
numer. 9. Henriquez lib. 1. cap. 9. num. 2. Sanch.
1. d. 12.

⁵⁴ Invalidum est coniugium, quando contra-
hens mortis metu cogitur, non solum contra-
here, sed id per copulam consummare. Quia
non potest esse validum Matrimonium, nisi
validus sit consensus: sed consensus per metum
gravi exortus est invalidus: ergo. Deinde
de copula nihil operatur ad coniugij validita-
tem, nisi ad sit consensus liber, & validus. Bo-
nacin. hic, question. 3. punct. 8. numer. 25.
Sanchez lib. 4. dub. 12. num. 19. Gutier. cap. 26.
numer. 11.

Coniugium celebratum cum metu cadente
in constantem virum adiuncto iuramento,
non est validum. Quia per iuramentum non
suppletur defectus consensus requisiti ad ma-
trimonium. Unde hic opus non est iuramenti
relaxatione. Quia ubi nullum est vinculum,
nulla est obligatio. Nec ideo illud Matrimo-
nium resoluitur in sponsalia. Quia huiusmodi
contractus iure positio est irritus: & sicut
Matrimonium requirit consensum liberum, ita
etiam sponsalia. Sà verb. Impediment. numer. 9.
Reginald. lib. 31. numer. 87. Rodriguez cap. 31.
num. 4. Gutier. cap. 76. num. 9. Sanchez 1. d. 20.
num. 15. Imo si quis iurasset, stare Matrimonio
per metum celebrato, seu non contraheretur:
non teneretur implere. Quia nullus potest obli-
gari ad peccatum: peccatum enim esset vii
Matrimonio inualido, quale est per metum
gravi celebratum. Reginald. libro 31. nu-
mero 88. Conar. 4. Decretal. part. 2. cap. 3.
Parag. aph. 5.

⁵⁶ Tullit Tridentinum sess. 24. cap. 9. excommu-
nicationem contra dominos temporales, Ma-
gistratus, & alios cuiuscumque gradus, qui sub-
ditos, vel alios quoscumque directe, vel indire-
cte cogunt, ne Matrimonium libere contra-
hant. In hac tamen Censura non comprehen-
duntur domini cogentes sua mancipia Matri-
monium inire. Nec patres, qui prohibent filios
Matrimonium contrahere. Quia Concilium
non loquitur de prohibentibus, sed de cogen-
tibus. Sanchez lib. 4. dub. 21. Henriquez lib. 1.
cap. 6. num. 5. Navar. cap. 27. numer. 150. Gutier.
cap. 79. num. 11.

si quis Ordinem suscepit ab eo, qui se hinc
Episcopum, cum non esset. Tercio, Sacrum Or-
dinem per metum gradum susceptum Matri-
monium non dirimere: si metus fuit incussus
à causa libera. Quia neque obstat constitutio
Ecclesie, neque votum solemne Ordini Sacro
annexum, cum illud sit invalidum. Quarto, vo-
tum non dirimere Matrimonium iure natura-
lis, sed tantummodo impedire. Unde si Pontifex
dispensaret totum Sacerdote abique causa legi-
tima, validum esset Matrimonium quavis il-
licitum. Quia censetur ablatum esse impedi-
mentum dirimens ab Ecclesia inductum. Quin-
to, Matrimonium abitea contractum non diri-
mi per Ordinis Sacri suspensionem. Et hæc est
differentia inter maiores Ordines, & profes-
sionem, quod professio dissolvit Matrimonium
non solum sequens, sed etiam antecedens, mo-
do non fuerit consummatum: Ordines vero
maiores sequens solummodo dissolvunt. Gu-
tier. cap. 94. num. 10. Filiuc. tract. 10. part. 2. nu-
mer. 121. Coninch. dub. 20. num. 145. Henriquez
lib. 12. cap. 5. num. 9. Sanchez lib. 7. d. 29. num. 5.
et d. 38. num. 11. Sylviu. Supplem. quest. 33. art. 3.
quest. 1.

Namquam fuit in Ecclesia permillum sine
Latina sine Græca Sacro Ordine prædicos ma-
trimonium inire. Quia à nascente Ecclesia id
prohibitum fuit, ut constat ex Canone Apo-
stolorum 17. Unde si Græcus aliquis Sacerdos
contraheret Matrimonium, inualide contrahe-
ret. Permissum tamen est Græcis iam coniuga-
tis, Sacros Ordines inire, & Matrimonio vii
ante eorum celebrationem Quia decretum Ec-
clesie præscribens esse annexum Ordinibus
Sacris votum solemne castitatis non est acce-
ptatum à Græcis, unde minime delinquent
utendo coniugio ante Ordines inito. Sanchez
lib. 7. dub. 18. numer. 3. Azor. part. 1. lib.
13. cap. 13. ex cap. cum olim, de Cleric. con-
suegat.

Sacro Ordine initiatus contrahens Matri-
monium, mortaliter delinquit, incurritque ir-
regularitatem, etiam ante consummatum con-
iugium. Sanch. lib. 7. d. 48. Conar. p. 2. c. 6. §. 3. m. 1. trahis Matri-
monium mor-
saliter peccat
& incurrit
irregularita-
tem.

CAPVT XI.

De Impedimento Ligaminis.

CAPVT X.

De Impedimento Ordinis.

⁶⁰ **P**ER impedimentum Ligaminis
significatur vinculum prioris
Matrimonij, quo durante, poste-
rius est irritum. Et quidem plu-
res habere uxores diuino iure in
lege Evangelica prohibitum est. Permissum
fuit antiquis patribus (quorum exemplo ad
Israeliticum populum propagata fuit dispen-
satio) plures habere uxores. Quia contra pri-
marium Matrimonij finem, qui est prolis ge-
neratio, & educatio, non erat. At iam nullis fi-
delibus, nec infidelibus licita est polygamia: &
cum infideles Baptisma suscepierint, cogendi
sunt.

⁵⁷ **S**ACER Ordo valide, & sine graui
metu susceptus iore Ecclesiastico
Matrimonium subsequens diri-
mit. Definuit à Tridentino sess.
24. can. 9. Infero primò, Ordine
minores, nec dirimere, nec impedire Matri-
monium. Secundo, si Ordo Sacer sit inualide
susceptus propter aliquem defectum essentia-
lem, Matrimonium validum esse: verbi gratia,

Quam Or-
dis, & qua-
nam iore di-
uini matri-
monij acce-
ptum, & pos-
sum contra-
tum.

Qui Sacro
Ordine ini-
tiatus con-
trahis Matri-
monium mor-
saliter peccat
& incurrit
irregularita-
tem.

sunt ad primam uxorem legitimam redire, separandique ab aliis coniugiis prima uxore superstitis initis, tanquam ab omnino irritis. Tridentin. sess. 24. can. 2. D. Thom. in 4. dist. 33. quest. 1. artic. 1. Sanchez lib. 7. d. 80. num. 4. & 5. Filliuc. tract. 10. part. 2. num. 161. Valent. tom. 4. d. 10. q. 1. punct. 3.

61 Nec Pontifex potest in polygamia dispensare. Summus Pontifex non potest in hac vxorum pluralitate dispensare. Quia & lege naturali, & Christi præscriptione ob veram Sacramenti significationem est interdicta. Nec vlla consuetudine effici potest licita hæc vxorum pluralitas. Quia consuetudo nequit prævalere aduersus ius naturale, & diuinum posituum, sed solum contra humanum. Coninch disp. 26. numer. 20. Reginald. lib. 31. numer. 4. Gutier. hic, cap. 106.

62 Polygamia mulieris contra ius naturale est. Quia vt mulier plures viros habeat repugnat omnibus Matrimonij finibus, nempe conceptioni, & educationi prolis; communis vitæ Societati, & familiæ administrationi, remedio concupiscentiæ, & Sacramento Christi, & Ecclesiæ. Viri verò polygamia est præter naturæ ius, nec admittit dispensationem humanam, sed tantum diuinam. Quia licet opus esset generis humani propagatione, Deus vnicam constantem ex Adamo traxit, eamque edificauit in mulierem dicens: Erunt duo in carne vna, vt monogamiam esse iuris naturalis ostenderet. Vnde & Adamus coactus fuit esse monogamus, quia nec filiam potuit ducere, nec neptem, aut proneptem. Sotus in 4. dist. 33. quest. 1. art. 3. Bellar. l. de Matrim. lib. 1. cap. 10. Sanchez lib. 7. dub. 80. Henriquez lib. 12. cap. 6. Hurtad. hic, dub. 9. diff. 1.

63 Plures nuptiæ, dissolutis prioribus, sunt licitæ. Binæ, quaternæ, & vltiores nuptiæ, prioribus dissolutis, licitæ sunt, ac verum Sacramentum. Quia cum primæ nuptiæ morte coniugis vnus penitus dissoluatur, nullum possunt alteri coniugi impedimentum obicere, ad aliarum celebrationem. Tamen denegatur huius secundis nuptiis benedictio, quando saltem alteri coniugi in priori Matrimonio fuit impedita, ne repetita in vilipendium eat, vt habetur in cap. Vir, de secundis nuptiis. Scio, consuetudine esse introductum, vt semper benedictio etiam in nuptiis secundis conferatur, quando alter coniux benedictionem non suscepit, siue sit vir, siue femina. Quia non censetur iterari benedictio, cum impenditur per se ratione coniugis non benedicti: per accidens autem etiam alteri confertur, nec enim potest vni, & non alteri conferri. Sanchez lib. 7. d. 81. & 82. Filliuc. tract. 10. p. 2. cap. 4. in fine. Henric. l. 1. c. 2. num. 3. litter. G.

64 Vt coniux superstes possit cum alio Matrimonium inire, requiritur certitudo moralis certitudine tanta de morte alterius coniugis, quanto iudicio prudentis sufficit ad credendum coniugem certo iam obisse. Rodriguez cap. 232. Sanchez morte, vt lib. 2. dub. 45. numer. 6. Vxor tamen, quæ conalter possit traxit matrimonium cum secundo, credens priorem virum esse mortuum: tenetur à secundo recedere, postquam cognouit, priorem virum esse superstitem: alioquin se adulterij periculo exponit, & delinquit mortaliter petendo, vel reddendo debitum, post huiusmodi notitiam. Si autem non certo nouit, sed tantum-

modo dubitat, non potest existente dubio debitum petere, tenetur tamen alteri coniugi petenti reddere. Quia alter coniux ius petendi habet, nec tenetur coniugi dubitanti credere: nisi dubitans ita probet, vt alter credere teneatur. Sanchez lib. 2. d. 41. num. 12. Henric. l. 1. c. 15. n. 13. Gutier. hic, cap. 50. Nauar. cap. 22. num. 53.

Mortis prioris viri probatio non omnino præscribi potest, qualis esse debet; sed Iudicis prudentis arbitrio, attentis occurrentibus circumstantiis relinquitur. Illud verò est speciale quod in morte probanda, vt testes, non citata parte, probatio sed ex mero iudicis officio possint examinari. mortis cap. Non sufficit vnus testis affirmans coniugis ingressum mortem, vt possit alter ad secundas transire, sufficiens nuptias Si tamen coniux distanti obierit in loco, ita vt non valeant facili alia probationes haberi, satis erit nunciis. Longissima autem coniugis absentia non est mortis illius probatio. Neque habetur per solam famam, nisi forte tanta addit indicia, vt nullus sit de eius obitu amplius dubitandi locus. Gutier. hic, cap. 51. numer. 3. Sanchez lib. 7. dub. 46. Syluest. verb. Matrimonium 8. quest. 13. Diana part. 3. tract. 4. resol. 214.



CAPVT XII.

De Impedimento publica honestatis.



ONESTAS publica est propinquitatis ex sponsalibus validis, & quidam certis promouens, robur trahens nuptiarum ab Ecclesiæ constitutione propter publicam honestatem eius. Vnde colligo ex quidem ad sponsalibus inualidis, & cum persona incerta non consergere publicæ honestatis impedimentum. Porro attento antiquo iure hoc impedimentum vsque ad quartum gradum persistebat: hodie verò per Tridentinum sess. 24. extenditur. cap. 1. ad primum solummodo consanguinitatis gradum extenditur. Cum affinis autem alterius sponsi non oritur. Quia ius hoc impedimentum præscribens cum solis consanguineis nuptias interdicat. Diuus Thomas in 4. dist. 41. quaest. 1. ad 2. quaest. 4. Reginald. lib. 31. numer. 126. Filliuc. tract. 10. part. 2. num. 220. Gutier. cap. 103. num. 5.

Publicæ honestatis impedimentum non est iure naturæ inductum, vel diuino, sed iure Ecclesiastico. Vnde infidelis, qui tempore infidelitatis contraxit sponsalia cum Berta, potest diuino, sed valde Matrimonium inire cum eius matre, vel solum ex sorore non solum ante Baptismum, verum et post eum suscipere. Quia infidelis Ecclesiæ est, à qua est hoc impedimentum, legibus impedimentum non subicitur. Sanch. l. 7. d. 68. n. 2. Bonac. hic, inductionem 3. punct. 11. num. 6.

Perpetuum hoc impedimentum est, ita vt nec morte alterius sponsi exinguatur. Multo minus cessabit, quando sponsalia dissoluantur dimutuo contrahentium consensu. Quia Matrimonij

Seet. I. De Imped. Matr. Recep. Senten. 2 of

69
Non erit
publica honestas
ante conditionis
eventum. Vnde valebit Matrimonium initum cum
forore eius sponse, conditione nondum exi-
stente. Quia cum conditio suspendat consen-
sum vique ad eius adventum antequam im-
pleatur sponfalia non sunt valida ex defectu
consensus. Quod intelligo, quando conditio est
de futuro, si enim conditio est de presenti, aut
de preterito, oritur statim impedimentum pu-
blicæ honestatis, si verè extent conditiones.
Henriquez lib. 1. cap. 10. num. 2. Rodrig. cap.
23. num. 3. Sotus in 4. dist. 41. qu. 1. art. 2. Sanch.
l. 7. d. 69.

70
Sicut ex sponfali-
bus de futuro consurgit
publica honestas matrimonium dirimens cum
consanguineis in primo gradu; à fortiori con-
surgit ex Matrimonio rato, quod fortius est
vinculum, & maiorem importat coniunctio-
nem. Hoc autem impedimentum honestatis ex
Matrimonio rato vique ad quartum gradum
extenditur. Vnde vir mortua vxore ante con-
summatum Matrimonium, non potest ducere
consanguineam vique ad quartum gradum. Sic
Pius V. in Motu proprio, Ad Romanum spectat,
declaravit. Reginald. libr. 31. numer. 128.
Filliuc. tractat. 10. part. 2. numer. 223. San-
chez lib. 7. dub. 70. num. 16. Valent. tom. 4. d. 10.
qu. 5. punct. 1.

71
Oritur hoc impedimentum publicæ hone-
statis ex Matrimonio rato irritò quacumque
ex causa, modo non sit ex defectu consensus.
Quia à iure antiquo recedendum non est, nisi
quatenus decernitur iure nouo: sed iure anti-
quo consurgebat hoc impedimentum ex Ma-
trimonio inualido, modo non esset inualidum
defectu consensus: ergo. Sic etiam habetur ex
Sacrorum Cardinalium declaratione. Monue-
rim tamen, ex Matrimonio rato inualido non
induci publicæ honestatis impedimentum dis-
soluens priora sponfalia valida. Quia publica
honestas superueniens sponfali-
bus non dissoluit illa, sicut dirimunt cætera impedimenta
sponfali-
bus superuenientia. Henriquez lib. 12.

72
Ex Matrimonio autem rato conditionato,
conditio de futuro suspendente consensus,
ante conditionis impletionem non oritur. Quia
ante eam neque habet vim Matrimonij
absoluti neque sponfali-
um absolutorum. Iustitia autem publicæ honestatis non oritur nisi
ex sponfali-
bus dicto modo absolutis, ac proinde
nisi ex Matrimonio absoluto, etiam consue-
tudine desumpta ab exemplo sponfali-
um. Oritur verò ex Matrimonio conditionato post
impletionem conditionis. Quia tunc habet ve-
ram Matrimonij perfecti rationem, vel quia
habet rationem sponfali-
um, nonnulli opinan-
tur. Doctores citati.

cap. 10. num. 2. Bonacin. hic. quest. 3. pun. 11. x. 11.
& 21. Sanch. lib. 7. dub. 70. num. 5. Nauar. cap. 22.
num. 57.

73
Quid sit affi-
nitas quomodo
mensuretur
et gradus
transversales
& transversales



CAPVT XIII.

De Impedimento Affinitatis.

74
Affinitas definitur: Propinqui-
tas personarum procedens ex car-
nali copula licita, vel illicita, omni-
bus gradibus parentela. Eius gradus an-
te numerantur sicut consanguinitatis
gradus. Quia quoto gradu quis consanguini-
us est viro, vel feminae cognatæ, eodem est
affinis feminae, & viro. Mensurantur autem
gradus inter affines iuxta consanguinitatis
gradus. Vnde linea affinitatis est duplex, sicut
& consanguinitatis: quædam est recta ascen-
dendum, & descendendum: ascendentes sunt
socer, vitricus, nonerca: descendentes sunt
gener, nurus, priuignus, & priuigna. Alia verò est
linea transversa, nam alteri lineæ sunt affines
in eodem gradu lineæ transversæ. D. Thom.
in 4. dist. 41. articuli. 2. question. 1. Filliuc. tractat.
10. part. 2. numer. 206. Reginald. libr. 31. nu-
mer. 145. Sanchez lib. 7. dub. 64. Nauar. cap. 22.
num. 42.

75
Ad affinitatem contrahendam, requiritur
copula perfecta, in qua virile semen intra vas
feminae recipiatur: ex sola namque vasis fe-
minei penetratione, non emisso intra virili se-
mine, non oritur affinitas. Quia tota ratio, ob
quam ex copula oritur affinitas est, quod per
eam vir, & femina vna caro efficiantur: at non
efficiuntur vna caro nisi per copulam perfe-
ctam, ac sufficientem ad prolis generationem,
qualis est illa sola, in qua virile semen intra
vas femineum recipitur, siue fiat matrice fe-
mineæ semen attrahente, siue demonis mini-
sterio, siue quacumque arte, siue casu, siue spon-
te, siue vi absque vasis etiam penetratione.
Quia id ad prolis generationem sufficit. Cap.
Fraternitas 36. question. 10. Filliuc. tractat. 10.
part. 2. numer. 208. Reginald. libr. 31. numer. 147.
Gutier. cap. 87. num. 15. Nauar. cap. 22. nu. 42. Sanch.
hic. num. 13.

76
Non contrahitur affinitas ex copula, in
qua sola femina seminat. Quia ea sola non
satis est ad prolis generationem. Nec ex qua-
bitur, semi-
cunque extra vas legitimum pollutione, ne-
nante fami-
que

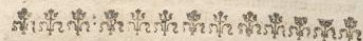
OBAR
MORI
III. IV
IV

na, si vir non que ex spado num congressu; quia semen proli-
ficans non emittunt. Neque ex copula sodomica; quia ex ea sequi generatio non potest.
Neque ex copula habita cum muliere mortua. Non est autem necessum ad affinitatem contrahendam, utrumque coniugem semen emit-
tere, sed sufficit, utrum intra vas femineum se-
minare. Quia iuxta receptiorem sententiam, ea
est copula perfecta, & sufficiens ad generatio-
nem, subindeque ad affinitatem ineundam. Bo-
nacin. hic, quaest. 1. punct. 1. numer. 12. Sanch.
lib. 7. dub. 64. a numer. 10. Rodriguez part. 1. cap.
22. numer. 1. Syluest. verb. Matrimonium, qua-
est. 15.

76 Affinitas contracta ex copula licita, seu con-
iugali saltem iure Ecclesiastico dirimit Matrimo-
nium usque ad quartum gradum: copula
vero ex illicita dirimit tantummodo usque ad
secundum gradum inclusivè. Unde coniuges
non possunt valide matrimonium inire cum
consanguineis sui coniugis usque ad quartum
gradum inclusivè. Ille autem, qui fornicatus
est cum aliqua potest matrimonium contra-
here cum eius consanguinea in tertio, vel
quarto gradu. Sic in Tridentino sess. 24. cap. 4.
hæc affinitas est restricta. At in cap. Non debet,
de consanguin. & affin. restricta est solum usque
ad quartum. Unde aliquibus videtur hoc im-
pedimentum dirimere in tertio gradu eis in
locis, ubi Concilium non est receptum. At
ex receptori sententia asseruerim, nec in
quarto, nec in tertio gradibus dirimere.
Quia in lege derogatoria alterius legis quid
prohibentis, aut irritantis, non requiritur pro-
mulgatio ita solemnis, seu in singulis Provin-
ciis, sed regulariter sufficit facta in Curia, vel
in Concilio nam promulgatio Romana, quæ
ad onera non est sola sufficiens: ad tollenda
onera sufficiens est. Zypæus in consultat. canon.
lib. 4. tit. de cognat. spirit. consult. 1. & tanquam
probabilem admittunt. Præp. 1. 2. quest. 95.
d. 1. dub. 7. Diana p. 6. tract. 8. resol. 26. Malder. 1.
2. q. 90. art. 4. dub. 2.

77 Affinitas, Matrimonio contracto superue-
niens, ut accedit, quando quis post coniugium
initum copulam habet cum suæ vxoris con-
sanguinea in primo, aut secundo gradu: dupli-
cem parit effectum. Primus est, ut coniux,
qui incestum commisit, non possit ab vxore
debitam petere. Priuatur enim iure petendi,
licet reddere teneatur alteri postulanti. Quia
par non est, ut coniux innocens damnum pa-
tiatur ob culpam delinquentis. Secundus effe-
ctus est, ut coniux nocens non possit alium
coniugem ducere, mortuo illo, quem de præ-
senti habet. Ad hanc autem pœnam priuatio-
nis iuris petendi debiti non requiritur senten-
tia Iudicis, sed ipso facto incurritur. cap. 1. de eo,
qui cognouit. Gutierrez cap. 87. nu. 2. & 6. Sanch.
l. 7. d. 15. Azor. 3. pl. 3. cap. 20. Reginald. libr. 3. i.
num. 294.

78 Denique in iure pœna excommunicationis
ipso facto incurrenda est constituta contra
eos, qui scienter in gradibus affinitatis, & con-
sanguinitatis ab Ecclesia prohibitis contrahe-
re audent. Clement. unica, de consanguin. Sylui.
in Supplem. qu. 55. art. 9.



CAPVT XIV.

De Impedimento Impotentia.

IMPOTENTIA coeundi est impedi-
mentum dirimens Matrimonium: im-
potentia inquam perpetua naturalis,
aut accidentalis ad copulam naturalem per-
fectam. Illa autem dicitur impotentia perpetua
coeundi, quæ nequit arte humana, aut sine
probabili animæ, aut corporis periculo remo-
ueri. Potest configere hæc impotentia ex vi-
ri frigidityte, aut ex feminae arctitudine tan-
quam ex causa intrinseca, & naturali. Ex causa
vero accidentali extrinseca etiam configit
hoc impedimentum: verbi gratia, si ex malefi-
cio, quod utrique sexui commune est, aut ex
castratione, quæ viris est peculiaris. Præterea
impotentia quedam est perpetua, quedam
temporalis: verum impotentia perpetua quæ-
dam est absoluta respectu omnium, quedam
verò respectiva respectu huius, vel illius. Dicitur
Thomas in 4. dist. 14. Navar. cap. 22. numer. 19.
Sanchez lib. 7. dub. 92. numer. 1. Filiuc. tract. 10.
part. 2. num. 61. Henriquez lib. 1. cap. 7. Sylui.
in Supplem. quaest. 8. artic. 1. quaest. 1.
ex cap. Fraternitatis, de frigid. & male-
ficiat.

Impotentia perpetua coeundi Matrimo-
nium antecedens illud dirimit, non solum iure
Ecclesiastico, verum iure naturæ, ex quacum-
que causa proveniat. Quia ad valorem Matrimo-
nij requiritur, ut coniuges possint fieri vna
caro: sed cum impotentia perpetua non pos-
sunt vna caro fieri: ergo. Impotentia verò tem-
poralis matrimonium non dirimit, excepta im-
potentia ratione ætatis, quando nempe coniu-
gium celebratum fuit inter impuberes non-
dum aptos ad generationem. Quia ius Eccle-
siasticum cap. Continebatur, & cap. Ex literis, de
despons. impub. Matrimonium impuberum irri-
tat, quamvis impotentia eorum sit temporalis,
quod in alia impotentia temporalis minime
statuit. Impotentia autem perpetua Matrimo-
nio superueniens siue rato, siue consummato
illud non dirimit. Reginald. libr. 31. numer. 99.
Coninch d. 31. num. 77. Sanchez l. 7. d. 92. nu. 2.
Bonacin. hic, q. 3. punct. 13. num. 12. Gutier. cap. 112.
num. 2.

Impotentia ex parte feminae vocatur Ar-
ctitudo, quæ si tanta sit, ut semen recipere intra
vas non possit, irritat Matrimonium. Porro hæc
impotentia potest esse perpetua respectu vnus,
quæ alterius respectu non erit: verbi gratia,
quando femina est arcta vni, & non alteri,
nec est vllum remedium, quo reddatur apta
priori: & quidem respectu huius circa quem
est impotentia perpetua, Matrimonium diri-
mit. Tunc autem perpetua censetur, quan-
do nulla humana arte absque corporali pe-
riculo, vel absque peccato potest remo-
ueri

Secl. I. De Imped. Matr. Recept. Sent. 203

neri potest. Nominem autem periculi corporalis, non intelligo mortem, itavt impedimentum, quod abque morte tolli potest, non censetur perpetuum, vt nonnulli Iurisperiti immerito affirmant: sed intelligo periculum mortis, vt deducitur ex cap. Exheredat: Quia periculum mortis moraliter morti aequiuale. Imò quod auferri non potest absque graui, & perpetuo morbo, censetur perpetuum. Quia moraliter aequiuale morti physice non minus, imò magis quam periculum mortis ad vitandum enitum talem morbum, potest rationabiliter appeti mors ipsa. Filliuc. tractat. 10. part. 2. numer. 64. Sanchez lib. 7. dub. 93. numer. 2. Ponti. libr. 7. cap. 61.

82 Vtrum quod possit dari impotentia respectu vnus, & non alterius ex eo probatur: quia contingere potest, quod vir ita sit debilis, mulier ita arcta, &c. vt femina nulla humana indulta possit abque vitæ periculo ei viro proportionari, vt possit ab eo cognosci. Femina vero arcta, quæ Medicorum iudicio potest fieri apta proprio viro per incisionem, teneatur illam pati etiam cum graui dolore. Quia hoc videtur necessarium ad copulam, cuius potestatem, & ius transfuit in maritum. Non teneatur tamen incisionem pati cum grauisimo morbi incommodo. Profecto matrimonium cum hac impotentia celebratum validum est, cum perpetua non sit. Quia femina illa potest arte humana fieri apta per incisionem, quamuis ipsa nolit eam pati, aut non teneatur. Henriquez lib. 1. cap. 7. n. 8. Sanchez lib. 7. dub. 93. numer. 2. Sanchez numer. 14. Gutierrez cap. 112. numer. 31. At tamen scilicet, 2. num. femina pati incisionem teneatur, & an hoc impedimentum sit censendum perpetuum fufius per dubia discutiam.

83 Cum impotentia tantum est accidentalis, vt impotentia si ex sola senectute proveniat, Matrimonio accidentalis non obstat. Quia senex semper retinet intrinsicam seminandam potentiam, quæ solum per accidens impeditur: potest enim aliquando aliqua arte ad consummationem Matrimonij adiuuari. Filliuc. tractat. 10. part. 2. numer. 74. Rodriguez cap. 134. numer. 5. Henriquez lib. 12. ca. 7. numer. 3. de quo alibi.

84 Quâdo testes abscissi sūt, Matrimonij irritatur, si ratur vnus. Hinc coniugium contrahit cum Eunuchis perfectis inualidum est, vt declarauit Sixtus V. Idē assero de illis qui nō sūt Eunuchi perfecti, sed nihilominus habent testē vtrumque aded contulum, vt sint inepti ad verum semen emittendum. Tolet. lib. 7. cap. 16. numer. 1. Sanchez lib. 7. d. 52. numer. 17. Filliuc. tractat. 10. part. 2. numer. 76. & 77. Reginald. libr. 31. numer. 102.

85 Poterō infirmi, qui existunt in mortis periculo, quamuis iam coire non possint, habiles sunt ad matrimonium, vti vsus Ecclesiæ probat. Quia eorum impotentia non censetur perpetua: quæ quæuis enim duret vsque ad mortem, id contingit per accidens ex subiecti defectu: nam si non moteretur, potentia tamen fieret expedita. Doctores communiter.

86 Impotentia ex maleficio confurgens, si illud perpetuum sit, dirimit subsequens matrimonium. Censetur verò maleficio perpetuum, si vel non tolli possit, nisi alio maleficio, vel mi-

raculo, puta, quia coniuges post experientiam triennalem non potuerit copulam inire, præmissis præiudiciis, & aliis pro amouendo maleficio remediis. Profecto maleficio aliquando sequens, absolute impedit potentiam, & quoad omnes: aliquando autem respectu vnus; at raro contingit circa omnes, & communiter est circa vnâ, vel alteram personam: & tunc cum persona illa, ad quam est impotentia, si illa perpetua sit, Matrimonium dirimit. Cap. final. de frigid. Henriquez lib. 12. cap. 8. Sanchez lib. 7. d. 94. numer. 8. Filliuc. tractat. 10. p. 2. cap. 3. q. 6. Reginald. lib. 31. nu. 104.

87 Coniuges, quibus constat impotentiam adesse perpetuam, non possunt debitum perire, Coniuges vel reddere: nec delectari tangendo, & oscu- quibus con- lando. Quia hi actus sunt coniugales, qui non stat im- possunt, Matrimonio inualido, exerceri. Henri- quæ libro 12. capite 7. numero 7. Sa hic, perna adse- num. 14. se, debent a

Quando verò non constat, impotentiam qualibet perpetuam adesse, sed solummodo dubitatur: coniugali permittantur coniuges simul cohabitare per abstinere triennium, vt Matrimonium consumment: quo licentia. tempore si nequeant consummare, faciendâ est 88 separatio propter incontinentiæ periculum. Se- Quando du- cluso autem periculo incontinentiæ, iura per- bitant an- mitunt, vt vir tanquam sororem habeat, quam impotentia non potest vxorem habere. cap. Consultationi, sit perpe- cap. Laudabilem, de frigid. sua, possunt

Triennium vero experientiæ ad consum- per triennium mandum, incipit à die copulæ attentatæ, quan- in habitare do impotentia provenit ex frigidityte, vel ma- simul. leficio; quando autem provenit ex arctatione, 89 incipit, quando incipiunt remedia adhiberi. Quonam Gutierrez cap. 114. Coninch d. 3. i. numer. 83. San- modo trien- chez lib. 7. d. 97. Non tamen erit opus, vt hoc nium hoc triennium sit mathematicè cōtinuum, sed mo- computan- rali modo accipi debet, prout vulgariter con- dum.

Impotentia autem matrimonio superue- 90 niens illud non dirimit, siue ratur, siue con- Impotentia summatur fuerit. Et quidem quando est im- Matrimo- tentia sola veri seminis effundēdi, verbi gratia, nio super- quando vir vtrōque testiculo orbatur, itavt ueniens, il- coire nequeat, licet non sit capax veri seminis lud non di- emittendi, licita est illi copula, & culpa vacat, rimit. siue petat, siue reddat. Quia hic vitur iure suo actui coniugali vacans, quem matrimonium permittit, semen autem verum non emitti per accidens contingit, & sic obtinetur finis coniugij secundarius, nempe concupiscentiæ stimulos sedare. Nec est simile de copula extra vas. Quia illa coniugalis non est, nec iure Matrimonij procuratur, sicut illa, quæ intra vas habetur. Vnde quando vir post Matrimonium in eam incidit impotentiam, vt intra vas for- mineum seminare nequeat, vel quia femina ita arcta facta est, vt semen recipere non va- leat, vel ob viri imbecillitatem, aliūve mor- bum: haud licitus est coniugalis accessus cum huiusmodi periculo. Quia copula est coniugibus

gibus permiffa folum intra vas legitimum. Liciti tamen erunt hifce coniugibus tactus, oscula, & amplexus, fi periculum pollutionis abfit. Et dum probabilis feminandi intra vas fpecs fubeflet, licitum effer, ad id conari, quamvis per accidens, ac præter intentionem extra vas semen effunderetur. Quia coniux ille operam dat rei licite procurans copulam fibi poffibilem, ac permiffam, & præter intentionem externa illa profufio fequitur. Caietan. 2. 2. quæft. 154. art. 1. Sotus in 4. dift. 34. quæft. 1. art. 2. Henriquez l. 11. cap. 15. num. 4. & cap. 10. num. 6. Rodriguez cap. 242. num. 9. Nauar. cap. 22. num. 60. Sanch. l. 9. d. 17. num. 10.

91
Quid debeat circa matrimonium gerere hermaphroditus.

Hermaphroditus, in quo fex est æqualis, & neuter præualeat, poteft fexum pro libito eligere, & fecundum illum Matrimonium contrahere. Quando autem præualeat vnus fex, poteft Matrimonium inire iuxta fexum qui in illo præualeat; unde fi præualeat fex virilis, poteft contrahere cum fœmina: fi præualeat fœminens, poterit cum viro contrahere. Ad Medicos autem pertinet, vel ad matronas peritas, quinam præualeat fex, adiudicare. In dubio tamen iudicium ferendum eft ex ipfius hermaphroditi afserione. Monerim verò, hermaphroditum, in quo æqualis eft fex uterque, facta femel fex electione, & Matrimonio iuxta illum fexum contracto: non poffe abque gravi piaculo, mortuo coniuge mutare electionem, & iuxta alium fexum Matrimonium contrahere. Quia variaret electionem in re grauiiffima. At fi contraheret, validum effer Matrimonium. Quia illius potentia naturalis per electionem, aut per iramentum ante emiffum non variandi electionem fex, non auferretur. Parochus verò non debet affiftere coniugio hermaphroditi, cuius fex est æqualis, donec hermaphroditus coram Iudice Ecclefiaftico proteftatus fit cum iuramento, quem fexum fequi velit. Filliuc. tractat. 10. part. 2. numer. 90. & 91. Sanchez libr. 7. dub. 106. Coninch dub. 31. num. 89. Bonacin. hic, quæft. 3. punct. 12. numer. 26. Henriquez libr. 4. cap. 8. num. 6. Maiol. libr. 3. de Irregular. cap. 27. numero 16. Gutierrez capite 119.

92
Sterilitas matrimonij valori non obef.

Sterilitas Matrimonij valori non obef. Quia etfi id Matrimonium finem primum non fortitur, qui eft generatio prolis: attamen fecundum fortitur, qui eft concupifcentiæ feditio vera copula intercedente. D. Thom. in 4. dift. 34. quæft. 1. art. 2. ad 3. & communiter Theologi. Item habilis eft Matrimonio fœmina, quæ filios omnes mortuos pareret.



CAPVT XV.

De Impedimento Raptus.

93
Quid ad verum raptum requiratur.



Vo alia impedimenta addidit Tridentinum, nempe Coniugium fine Parocho, & teftibus initum, & Raptum fœminæ quam velis ducere. De primo egimus lib. 25. iam de Raptu difcerimus. Raptus itaque eft pec-

catum luxurie, quo perfona aliqua abducitur cum violentia ad alium turpem cum ea exercendum. Duo requiruntur ad raptum. Primum violentia ipfi perfonæ raptæ inflicta, vel iis, fub quorum cura eft. Secundò requiritur abductio caufâ libidinis, vel Matrimonij. Unde raptum non patritur, qui Virginem repertam in domo parentis, vel in alia, non educit de ea domo, fed ibi eam opprimit: aut trahit de vno cubiculo in aliud, vt inibi illam commodius violare poffit. Idem dixerim, fi in agro repertam inde trahat per aliquot paffus, vt abutatur. Secus fi inde deducat in aliquam domum, feu locum extra illum agrum. Sanchez libr. 7. dub. 12. nu. 3. Filliuc. tractat. 10. part. 2. num. 110. Rodriguez 1. part. cap. 231. num. 2. Gutier. hic, cap. 86. nu. 9. Molina d. 105. num. 3.

Abductio fponfæ per verba de futuro consentientis iure civili eft raptus, fi parentes falfem inuiti fint. At iure Canonico raptus non raptus iure eft, fi abducatur ad perficiendum cum ea Ma- trimonium. Quod fi ad actum turpem abducatur, extra coniugium, raptus erit iure Canonico. Si verò puella non consentiens abducatur ad finem confummandi Matrimonium, iure Canonico raptus non effer. Idem afseruerim de traditione fponfæ per verba de præfenti; quamvis fi abducatur contra eius voluntatem, quæ fpatio duorum menfium à iure conceffo gaudere volebat, antequam Matrimonium confumaret, dixerim effer raptum. Quia cum fponfa iure fuo vtatur, maritus illi violentiam inferat ad eam opprimendam. l. 1. cap. de raptu virg. l. Raptus, de Epifcop. & Cleric. cap. Cum caufa, de raptu.

Iure Canonico tres pœnæ mulierum raptoribus funt conftitute. Prima eft, vt raptor aliena fponfæ publica pœnitentia mulctetur. Secunda, vt maneat fine coniugij fpeciem non eft autem impedimentum dirimens, fed tantum impediens. Tertiò punitur pœna feruitutis; efficitur enim feruus mulieris raptæ, cum facultate tamen fe ipfum redimendi, foluendo pretium competens. Quod fi confenferit mulier in abductione à domo paterna, fit feruus parentis mulieris, cum facultate fimiliter fe ipfum redimendi. Cap. Raptor 27. quæftion. 2. cap. De raptoribus 36. quæft. 1.

Iure autem nouo Concilij Tridentini feff. 14. cap. 6. tria pœnarum genera funt contra raptum conftituta. Prima eft, vt raptor, & omnes na impulfus confilium, auxilium, & fauorem ferentes fint à Tridenti- ipfo iure excommunicati, perpetuo infames, & no rapti, omnium dignitatum incapaces. At fi raptor nullo excommu- bat raptæ in loco tuto conftitute, & libere nectio- consentienti infamiam, & incapacitatem ad dignitates tolli, receptius videtur. Quia fortè quoad hanc pœnam, vel receptum non eft, vel confuetudine abrogatum Concilium. Bonacin. hic, quæftion. 4. punct. 18. numer. 10. Sanchez libr. 3. dub. 13. Moli. tom. 1. dub. 96. Lessi. libr. 4. cap. 1. numer. 69. Filliuc. tractat. 10. part. 2. numero 118.

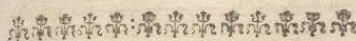
Secunda pœna eft, vt raptor fuae Matrimonij contrahat, fuae non cum rapta, ad decem- Secunda ter dotandam eam Iudicis arbitrio teneatur, pœnâ autem Quoad alia verò damna tenetur iure naturæ di famia etiam ante Iudicis fententiam. Coninch. d. 31. obligatio. num. 48.

Tertia

Secl. I. De Imped. Matr. Recep. Senten. 205

98 Tertia est, inter raptorem, & raptam Matrimonium declarari irritum, quando raptam matrem in raptoris potestate, etiam si ipsa libere consentiat. Idem dixerim de sponalibus. Vbi tamen fuerit separata, & loco tuto reposita, poterit nubere raptori, si libeat. Sanchez lib. 7. dub. 13. Layman. lib. 5. tract. 10. p. 4. c. 13. num. 4.

99 Monerim tamen, decretum Tridentini solum comprehendere raptum, qui sit causa contrahendi Matrimonij: non item ad libidinem exercendam. Præterea in eo decreto solummodo eam raptus speciem puniri, per quam vis inferatur puellæ, non autem parentibus; unde si illa consentiat, etiam si raptus vim parentibus inferendo, validum erit Matrimonium. Filliuc. tr. 10. p. 1. num. 265. Approbat huius sententiæ probabilitatem Coninch. d. 3. m. 48.



CAPVT XVI.

De quatuor Impedimentis non dirimentibus. Interdictio scilicet, Catechismo, Sponalibus, & Voto.

100 **I**mpedimenta non dirimentia matrimonium, sed solum impediencia, sunt quinque. Primum est Interdictum iuris, tempus nempe feriatum, quale est Aduentus & Quadragesima, in quo prohibetur sponæ quoad benedictionem, & solemnem traditionem sponsæ in domum sponsi. At matrimonij contractus, traditio sponsæ in domum sponsi, & consummatio ipsa prohibita non sunt, si absque solemnitate fiant, nisi alicubi contraria consuetudo vigeret. Porro etiam nomine Interdicti intelligitur prohibitio Episcopi, vel Vicarii, vel Iudicis, vel Parochi interdicentis alicui, ne matrimonium contrahat, donec aliqua causa, vel impedimentum examineur. Unde contrahens cum huiusmodi interdicto, vel prohibitione peccat mortaliter. Quia in re grati contra superioris prohibitionem operatur. Reginald. lib. 31. num. 188. Naur. cap. 22. numer. 68. Sanchez lib. 7. dub. 7. Coninch d. 30. numero 23. Sylui. in Supplement. question. 50. artic. 1.

101 Secundum impedimentum impediens est, De Catechismo, imperfecta scilicet cognatio quædam spiritualis orta ex eo, quod quis puerum baptizandam teneat in Catechismo, Sacerdotis interrogationibus respondendo. Hæc impedit Matrimonium subsequens cum iisdem personis, cum quibus spiritualis cognatio impedire asserui. Profecto ex receptiori sententia asseruimus hoc Catechismi impedimentum per Tridentinum esse omnino sublatum. Quia Concilium omnino abstulit cognationem Baptismi, præterquam inter tenentes in ipso Baptismo: ergo censetur sublata cognatio tenentium in Catechismo solo, quæ si primam originem attendamus, à Baptismo procedit. Ideoque iam vñ receptum, ut non petatur dispensatio super hoc impedimento. Quia ubi non est vinculum, Esob. & Mend. Theol. Moral. Tom. III. P. II.

hand est opus relaxatione. Gutier. cap. 84. m. 6. Reginald. lib. 31. numer. 190. Coninch. dub. 30. num. 24. Sanchez lib. 7. dub. 10. num. 11. & 12. Bonacin. hic. qu. 3. punct. 14. num. 6. Diana p. 3. tr. 4. resol. 260.

102 Tertium impedimentum non dirimens sunt Sponsalia, prius celebrata cum alia persona. Omnis enim, qui post contracta sponsalia cum vna, sine iusta causa cum alia Matrimonium, aut Sponsalia contrahit peccat mortaliter. Quia omnis contractus obligat ex iustitia: sed hic est contractus, Facio, ut facias, est enim mutua, ac reciproca obligatio: ergo obligat ex iustitia sub mortali obedi gratitatem. Filliuc. tractat. 10. part. 2. cap. 9. quest. 4. Reginald. lib. 31. num. 187. Coninch. d. 30. num. 23. Sylui. in Supplement. q. 50. artic. 1.

103 Quartum impedimentum est Votum simplex castitatis, vel in eundem Religionis, vel Ordines Sacros suscipiendi, vel non nubendi. Quia huiusmodi votum non importat corporis traditionem, sed solum promissionem, atque adeo verum dominium manet apud vouentem; ea autem est promissionis natura, ut impediatur licita translationem dominij rei promissæ in alterum, utpotè quæ est aduersus fidem præstitam; non tamen illam irritam reddat, quippe quæ facta est à vero domino. Idem quod de voto asserui, idem dixerim de iuramento facto de hisce rebus, vel de castitate seruanda. Quia huiusmodi vota, vel iuramenta ex diametro aduersantur statui matrimonij, ac proinde id impediunt, non autem dirimunt. Reginald. lib. 31. m. 184. Tolet. l. 7. c. 18. m. 3. Sanchez. lib. 7. d. 11. m. 6. Gutier. cap. 85. num. 1.

104 Si adstrictus voto castitatis, aut alio simili impediens, contractum matrimonij roget, an Matrimonium validum sit cum huiusmodi voto celebratum, præciso peccati periculo in interrogante: veritas aperienda est. Si vero periculum sit, ut interrogans audita rei veritate, contrahat iniquè matrimonium: respondendum est verbis ambiguis, vel æquiuocatione, ne detur occasio ruinæ vel scandali. Si vero interrogans eludi non possit cauta responsione, nec prudenter veritas celari valeat: potest aperiiri, explicata tamen delicti, & sacrilegij gravitate, quod admittitur ab eo, qui cum voto huiusmodi audet nuptias inire. Gutier. cap. 85. num. 5. Sanchez. l. 7. d. in. num. 12. Coninch. d. 30. num. 31. Reginald. lib. 31. num. 186.



CAPVT XVII.

De quinto impedimento non dirimente, nempe Septuplice Crimine.

105 **V**intum impedimentum non dirimens, sed tamen matrimonium impediens est Septem Crimen septuplex, quod his versibus comprehenditur.

Incessus raptus sponsata, mors mulieris, Susceptus proprie sobolis, mors presbyteralis, Vel si ponitur solemniter, aut moniale, Accipiat. Prohibent hæc coniugium faciendum. Primum itaque crimen impediens Matrimonium

De sponsalibus impedimento tertio.

De voto.

Quid respondendum interroganti, an validum sit Matrimonium cum aliquo ex hisce impedimentis contractum?

Septem crimen septuplex.

De Incessu.

monium est *Incestus*, copula scilicet habita cum consanguineis coniugis usque ad gradum prohibitum. Hic enim impedit cum quacumque alia post incestum, probabiliter infra secundum gradum admissum, probabiliter admissum intra quartum, ut olim. *Cap. 1. §. 2. & Cap. Trasmis.* de eo qui cognouit consanguinem. *Filliuc. tractat. 10. part. 2. cap. 9. quæst. 6.* Bonacin. hic. quæst. 3. p. 111. 14. numer. 11. *Gutier. cap. 87. num. 7.* Si copula habeatur cum consanguineis sponsi de futuro, etsi propriè incestus non fit, oritur tamen impedimentum cum quacumque alia, dum complex delicti superstes est. Ex incestu autem cum propria consanguinea receptus est, impedimentum vltimum non oritur. Quia iura videntur loqui tantummodo de incestu cum affine. *Sanch. l. 7. d. 15. num. 16. Gutier. cap. 87. num. 10. §. 20.*

107 *De raptu aliena sponsa.* Secundum crimen est raptus alienæ sponsæ sue de presenti, ut omnes consent, sue de futuro, ut est probabile. Impedit enim Matrimonium cum rapta, & cum quacumque alia. Ipsa etiam sponsa, quæ suum consensum præbuit raptori, impeditur, ne cum alio possit coniugium contrahere. *Cap. statutum 27. qu. 2. Nauar. c. 22. n. 74. Henric. l. 1. c. 2.*

108 *De uxoricidio.* Tertium crimen est *Uxoricideum*. Si enim fiat priuata autoritate etiam in vindictam adulterij commissi, impedit matrimonium cum quacumque alia. Hoc crimen non extenditur ad homicidium viri ab vxore patratum. Quia nullus textus loquitur de huiusmodi homicidio. *Cap. Admonere, 33. quæst. 1. Tolet. lib. 7. c. 19. num. 3. Filliuc. tractat. 10. part. 2. num. 288. Sanch. l. 7. d. 16. num. 6.*

109 *De susceptione proprii filij in Baptismo, & in matrimonio iniuriarum.* Quartum crimen est *Susceptio proprii filij*, vel alterius coniugis in Baptismo, vel in Confirmatione, si fiat animo insidiandi Matrimonio, ut scilicet alter coniux debiti coniugalitatis iure priuetur ob impedimentum spiritualis afinitatis inde consurgens. Hic enim contrahit impedimentum, ne mortuo coniuge cum alio Matrimonium valeat inire. *Canon De eo, 30. q. 1. Filliuc. tr. 10. p. 2. n. 289. Bonac. hic. q. 3. p. 110. num. 17.*

110 *De Presbytericidio.* Quintum crimen est *Presbytericideum*, modo homicida fuerit de crimine in iudicio convictus. *Nauar. cap. 22. num. 74.*

111 *De penitentia solemn.* Sextum crimen est, (seu potius impedimentum quam crimine vocitauerim,) *Penitentia solemn.* Quandiu enim quis publicam gerit penitentiam, impeditur, ne Matrimonium contrahat. Ast hodie solennes penitentiae in usu non sunt. *Canon De iis, 33. qu. 2. Sanchez lib. 7. dub. 6.*

112 *De coniugio cum Moniali, contra.* Septimum crimen est, *Matrimonium scienter cum Moniali contractum*. Hoc enim in casu contrahens non solum inualidè contrahit matrimonium cum Moniali: verum etiam impeditur, ne possit cum alia contrahere. *Canon Si quis 27. q. 1. Nauar. c. 22. n. 74.*

113 *Moraliter peccat, qui cum aliquo ex his impedimentis sine dispensatione contrahit Matrimonium.* Enim vero, præcisa consuetudine in contrarium, mortaliter peccat, qui cum aliquo ex his impedimentis sine dispensatione contrahit Matrimonium. Quia facit contra Ecclesiæ prohibitionem in re graui. Vbi autem consuetudo viget, ut cum his impedimentis, nulla petita dispensatione, coniugium ineat, prorsus culpa vacat, illud inire. Quia consuetudo vires habet ad Ecclesiasticam legem abrogandam. Verum hæc consuetudo videtur iam legitimè præscripta, ut affertur aliquo ex his impedimentis, haud petita dispensatione, matrimonium ineat: excepto voto, sponsalibus, & Interdicto. *Nauar. c. 22. n. 75. & 85. Diana p. 3. tract. 4. res. 259. Coninch. d. 30. n. 35. Sanch. l. 7. d. 17.*

Porro Confessarius penitentem tenetur admonere, qui ex ignorantia vincibili, & culpabili lethaliter matrimonium inualide contraxit, quamuis admonitio non sit profutura, & quodcumque scandalum penitentis sequatur. Quia si Confessor dissimularet, confiteret Sacramentum indigno, cum penitens lethali sit crimine reus. Quando autem penitens inualide contraxit ex ignorantia inuincibili iuris, vel facti, & nullus speratur ex admonitione fructus, sed potius timetur scandalum, vel notabilis infamia non tenetur, imo non potest Confessarius penitentem admonere. Quia nulli debemus laqueum iniicere: sed quando nullus speratur fructus iniicimus laqueum admonendo: qui enim non peccabat ratione ignorantie, posita admonitione delinquet. Si verò speretur profutura admonitionem sine graui scandalo, vel detrimento: tenetur Confessarius admonere. Quia Confessarius ex officio tenetur instruere penitentes. Si imminet periculum damni communis, tenetur similiter Confessarius admonere: etiamsi nullus ex admonitione fructus speretur, ut accidit, quando populus scit huiusmodi impedimentum, & scandalo compungitur. Quia illa ignorantia est contra bonum commune ratione scandalibonum autem commune priuato est præferendum. *Aragon. 2. 2. q. 33. d. 6. Coninch. de Penit. d. 8. n. 136. Filliuc. tr. 7. c. 12. q. 4. Sanch. lib. 2. d. 38. Reginald. l. 1. n. 45. Diana part. 3. tract. 4. res. 80.*

Confessarius verò potest discernere, an aliquis laboret ignorantia inuincibili, prudenter capiens documentum, an penitens credat, se esse in bono statu, vel an habeat dubiam conscientiam, caute autem id gerendum, ne ex interrogatis, aut ex interrogandi modo penitens in dubia fide constituatur, qui prius illam conscientiam habebat. Potest enim contingere, ut aliquando in mala fide fuerit, nunc autem sit in bona; sicut ignorantia, quæ in vno vincibilis est, potest in alio inuincibilis esse. *Sanch. l. 2. d. 38. n. 3. Bonac. hic. q. 3. p. 110. n. 10. Sotus in 4. dist. 18. q. 2. a. 4. Adrian. quodlib. 5. a. 2.* Quando autem penitens dubius Confessarius, aliumve interrogat de aliquo impedimento, tenetur hi veritatem aperire, quamuis credant, se nihil profuturos. Quia penitens non dicitur in eo casu laborare ignorantia inuincibili, sed potius vincibili, cum de impedimento dubitet; alioquin censeretur Confessarius, vel alius interrogatus approbare errorem, si veritatem non manifestarent. *Suar. de penit. d. 32. sect. 4. n. 2. Valq. ibi. q. 93. art. 3. dub. 9. n. 2. Henric. l. 6. c. 27. n. 5.*

Quando Confessarius vero credit admonitionem non statim profuturam, sed futuram, ut breui tempore proficiat: tenetur admonere penitentem inuincibili ignorantia impediti laborantem. Melius tamen esset ad admonitionem eum post absolutionem, quam ante; ne disturbetur, & ad gratiam recipiendam obex apponatur. Similiter potest differri

114
Confessarius
debet monere
eum, qui ex
ignorantia

115
Videtur
Confessarius
discernere

116
Quid quando
de crimine

Secl. I. De Imped. Matr. Recep. Senten. 207

differt admonitio ad opportunum tempus, si credatur penitentem agere laturum admonitionem, illamque melius suscepturum, si alia temporis moneatur instantia. Gutier. c. 48. n. 4. Medina C. de Confes. q. 19. dub. 2. dicto 3. Sanch. l. 2. c. 38. m. 16.

117 Non potest Confessarius absolue coniugem inuincibiliter ignorantem impedimentum, quando coniux ita est actualiter affectus, ut nolit reddere debitum ob indignationem, vel ob aliam causam iniustam, si non speret fructum admonendo illum de Matrimonij invaliditate. Quia penitens est in statu peccati, cum credat, se iniuste debitum abnegare. Bonac. hic, q. 3. punct. ult. m. 5. Sylui. in Supplem. q. 55. art. 9.

118 Non potest absolue coniugem ignorantem impedimentum, quando coniux ita est actualiter affectus, ut nolit reddere debitum ob indignationem, vel ob aliam causam iniustam, si non speret fructum admonendo illum de Matrimonij invaliditate. Quia penitens est in statu peccati, cum credat, se iniuste debitum abnegare. Bonac. hic, q. 3. punct. ult. m. 5. Sylui. in Supplem. q. 55. art. 9.

CAPVT XVIII.

De Matrimonialibus Dispensationibus.

118 In nullo impedimento iure diuino naturali Matrimonium dirimentem potest Summus Pontifex dispensare, excepto voto solemnium Religiosorum. Quia si hac facultas relicta in Ecclesia esset, multa exurgerent iure fornicationum pericula: ut inter fratres, & sodales spe obtinenda dispensationis ad contrahendum Matrimonium. Hoc autem colligitur ex Ecclesiarum usu, quod nullo in euentu hactenus dispensant, ut Matrimonium parentum cum filiis, aut fratrum cum sororibus inear. Gutier. cap. 1. 2. Filliuc. tract. 10. part. 2. m. 301. Nauar. cap. 12. m. 84. Sanch. lib. 8. d. 6. m. 10. Rodrig. cap. 236. m. 1.

119 In omnibus impedimentis matrimonij iure humano inducis, tam dirimentibus, quam impedimentibus solius est Pontificis Summi dispensatio. Quia omnia sunt iure communi induta, in quo tanquam in lege Superioris nequeunt inferiores ordinariè dispensare. Vnde nec Legatus Pontificis dispensare potest, nisi specialiter hoc illi à Pontifice concedatur, quia Legatus etiam à latere circa dispensationem ea solum potest in Provincia sibi commissa, quae potest sua Episcopus in Diocesi. Bonac. hic, q. 3. punct. 15. numer. 2. Sanchez lib. 8. d. 6. m. 14. & 15. Filliuc. tract. 10. part. 2. m. 302.

120 Episcopus potest aliquando dispensare in impedimentis dirimentibus, quae iure naturali non dirimunt, quando scilicet post contractum Matrimonium impedimentum dirimens detegitur. Requiritur tamen, ut haec circumstantiae concurrant, nempe, ut Matrimonium sit bona fide contractum ab utroque, vel ab altero ex contrahentibus: & ut impedimentum sit occultum. Matrimonium verò publicum: & ut coniuges non possint sine magno scandalo separari: & ut ad Summum Pontificem, vel ad eius Nuntium non pateat recursus propter paupertatem, aut propter locorum distantiam, aut ob alia legitima impedimenta. Hoc inquam hisce concurrentibus conditionibus, Episcopus potest. Quia licet regulariter non possit Episcopus in legibus Pontificis, aut Concilij dispensare. Exscob. & Mend. Theol. Moral. Tom. III. P. II.

sare; potest tamen in casu vrgentis necessitatis, quando ad Pontificem non patet aditus. Nec credibile est velle Papam referre sibi dispensationem in casu tanta necessitatis. Vnde praesumitur concessa facultas Episcopo dispensandi pro conscientia foro. Gutier. c. 49. m. 6. Valent. tom. 4. d. 10. q. 5. v. m. 15. Sa verb. Episcopus, m. 43. Sanchez lib. 2. dub. 40. numer. 3. & c. Bonac. hic, q. 3. punct. 15. numer. 4. Sylui. in Supplem. q. 55. artic. 1. q. 1. Diana part. 2. tract. 2. resolut. 17. Sane. in select. dub. 43. numer. 8.

Potest Episcopus dispensare in impedimentis quae superueniunt Matrimonio, & debiti petitionem impediunt: verbi gratia, in cognatione spirituali, vel affinitate. Imo ex causa vrgentissima potest in dirimentibus dispensare per se, vel per alium delegatum, etiam antequam Matrimonium sit contractum: ex gr. quando non est accessus tutus ad Pontificem, vel ab eo denominatum, & omnibus mediis possibilibus tentatis, non potest aliter obuiari grauibz scandali, vel infamiae incommodis. Quia impedimentum dirimens, de quo agitur, est iuris humani: Ergo sicut Episcopus in eo dispellare potest in casu necessitatis vrgentissimae post Matrimonium contractum: ita priusquam contrahatur praesumitur enim habere in utroque casu tacitam Pontificis facultatem pro conscientia foro: & quamvis Episcopus in lege Pontificia non possit ordinariè dispensare: hoc tamen potest gratissima in necessitate. Sanch. l. 8. d. 12. Ponti. l. 8. c. 13. m. 8. Vasq. l. 2. d. 178. c. 2. Salas de leg. d. 20. sect. 3. m. 27. Reginal. l. 3. m. 205. Bonac. q. 3. punct. 15. m. 6. Barbo. alleg. 35. m. 5. Nauar. cap. 12. m. 85. Molfel. in sum. to. 1. tr. 4. d. 12. m. 35. Calpenf. tr. 26. d. 10. sect. 1. m. 5. Diana p. 2. tr. 2. resolut. 17.

In impedimentis autem non dirimentibus Episcopus dispensare potest, excepto voto castitatis perpetuae, & Religioinis. Quia quamuis mentis non inferior non possit in Superioris lege dispensare per se loquendo, consuetudine tamen iam rebus Episcopatum est, ut horum impedimentorum dispensatio non obtineatur à Pontifice, votum castitatis, ac Religioinis si exceperis. Nauar. c. 22. m. 85. excepto voto Petr. Ledel. q. 55. art. 6. Diana p. 3. tr. 4. resolut. 259. to castitatis Sylui. in Supplem. q. 50. a. 1. q. 1.

Scio aliquos asseruisse Auctores, Mendicantes habere priuilegium à Leone X. ad dispensandum cum iis, qui scienter, aut ignoranter contraxerunt Matrimonium cum impedimento affinitatis, modo id notorium non sit, nec in iudiciu deducantur. Ita Rossen. l. de causa matrim. Regis An-circa hungariae. Veracr. p. 2. spec. art. 27. Verum asserim id in modum dispensationis priuilegium, aut non fuisse concessum, aut in dispensatione usu non esse. Sanch. l. 8. d. 6. m. 28. Rodrig. tom. 3. qq. Regul. qu. 1. art. 1.

Profecto Gregorius XIII. aliud priuilegium indulsit nostrae Societatis Iesv Patribus 24. Au. De priuilegiis anno 1576. pro regionibus vltimarum, ut in his locis, & Parochiis, ubi Concilij Tridentini decretum de Matrimonio clandestinis irritandis promulgatum est, & ab aliquibus non seruatum, qui induci non possunt, ut iterum seruata forma Concilij contrahant: possint ab eorum Confessariis absolui: & ipsi Confessarii possint cum talibus dispensare in foro conscientiae, uti rursus secero inter se contrahant, non seruata Concilij forma, & ut posteaquam sic contraxerint, proles ita ipso facto legitima censetur.

Episcopus dispensare potest in impedimentis, quae superueniunt Matrimonio, & debiti petitionem impediunt.

In impedimentis autem non dirimentibus Episcopus dispensare potest, excepto voto castitatis perpetuae, & Religioinis.

De priuilegiis Mendicantium.

De priuilegiis Iesv.

tur. Idem concessit. 2. Septembris anno 1580. ut Confessarij Societatis possint dispensare cum iis, qui contraxere cum impedim. nro criminis, nec putant esse illicitum dare fidelem de Matrimonio contrahendo post mortem coniugis, altero coniuge superstite, imò putant esse iustissimum, ubi copula interuenit. Apend. ad lit. A. post. pro Iesu Societate. At quia hæ concessiones tantum viuz vocis oraculo factæ fuerunt, iam illis non licet uti, quia per Urbani VIII. constitutionem sunt annullatæ.

125
Iusta causa
dispensandi
in impedimen-
tis dirimentibus

Iustæ causæ dispensandi in impedimentis dirimentibus hæ sunt: Extinctio magnæ litis, & ut pax consanguineorum per matrimonium cõparetur, & ad hanc causam reducitur scandalorum inter cognatos euitatio: item quando dispensatio est quasi remedium necessarium magno alicui obuiandum delicto. Quando scemina plus iam viginti quatuor, aut quinque annorũ ætatem excedit. Quando nobilis cum sit, sine dote innubilis exteris exponitur. Quando ob loci angustiam, vel nimis propagatam sceminae cognationem in loco insigni, quem inhabitat, nõ reperitur æquale Matrimonium præterquã cum consanguineis, vel affinis. Conservatio diuitiarum in eadem cognatione, quando amplissime sunt. Illustres familiæ cõseruatio in eodem sanguine. Excellentia meritorum siue dispensationem petitis, siue eius, cui petitur. Proles habita ex consanguinea, quando bona fide suscepta est, imò satis est, prolem bona fide alterius tantum coniugis esse susceptam. Profecto quando causæ aliquæ singule non sufficiunt, multæ aggregatæ ad inuicem adiuuant. Quia singula, quæ non pro sunt, simul collecta iuuat. Nauar. c. 22. m. ult. Filliuc. 17. 10. p. 2. m. 3. 5. Rodri. c. 236. m. 2. Graf. p. 1. l. 2. c. 81. Sanch. l. 8. d. 19. Hæ-

riq. l. 12. c. 3. m. 9. Couar. 4. Decret. p. 2. cap. 6. §. 9.

Verum quia aliquando à Sacra Pœnitentia. 125
ria conceditur aliquando facultas dispensandi cum aliquo in Matrimonij impedimentis, libet, Confessariis nonnulla documenta exhibere, ut hæc dispensationes ritè exequi valeant. Primò, Confessarij debet diligenter inquirere, nam res ita sit, sicut fuit exposita Summo Pontifici, & hoc à pœnitente ipso, cui fidelem debet adhibere. Secundò, necessarium nõ est, ut pœnitens, cui credenda est dispensatio, præmittat confessionem. Tertio, relinquatur prudentiæ Confessarij, ut iniungat pœnitentiam, quando pœnitentia non sunt à Sacra Pœnitentia taxatæ. Quarto delictum debet esse occultum in ratione delicti, dicitur verò occultum, quando publica non laborat infamia, aut quando non est contentiosum ad forum deductum. Quintò, huiusmodi dispensatio solummodo in foro conscientie prodest. Sextò pœnitens, qui obtinuit facultatem, ut possit à Confessario dispensari, potest vno Confessatio dispensationem negante, aliũ Confessarium adire. Septimò, matrimonium nõ est validum, antequam Cõfessario virtute mandati Pontificis, vel Pœnitentiarie dispense, aliud enim est mādātũ, aliud dispensatio. Octauò, Matrimonium inualidum ob occultum aliquod impedimentum, iterum celebrandum est coram Parocho, & testibus illius impedimenti cõscis, aut quando impedimentum probari potest in iudicio, secus dixerim, quando delictum est omninò occultum. Plura de hisce dispensationibus Matrimonialibus possem adducere: sed quia plerique ad forum externum pertinent, ab his superledeo. Legendi Sanch. l. 8. d. 35. Filliuc. 10. p. 2. c. 10. Gutier. c. 2. 2. & selt. 22. plura circa hanc materiam Dubia require.

SECTIO SECVNDA.

De Impedimentis Matrimonij Dubia.

CAPVT XIX.

Circa Impedimenta Matrimonij in communi.

DVBIVM I.

An desideretur causa iusta, ut Pontifex non solum licet, sed & validè possit impedimenta matrimonij dirimentia statuere?

127
Nonnulla re-
colo.

REcolo ex scilicet fide Catholica tenendũ, posse Ecclesiã impedimenta matrimonij dirimentia statuere: ac matrimonium aduersus eam prohibitionem contractum esse irritum. Scio, Guillelmum Rubionẽ in 4. dist. 40. q. 2. concl. 3. hæc potestatem ad infideles etiã ex-

tendere; vnde possit Ecclesia infidelibus impedimenta matrimonij dirimentia statuere: ac proinde si intenderet inter ipsos irritare matrimonium in gradibus consanguinitatis, quos fidelibus prohibet, verè foret irritum. Quo tamen fundamento nitatur, proflus ignoro. Quare reiecta ea sententia assero, Ecclesiam minimè eam habere potestatem. Quia cum infideles extra eius gremium existant, nulla in eos iurisdictione gaudet; vnde constitutionibus Pontificiis non arctantur, ut expressè facit Innocent. cap. Gaudemus, de divor. adducto Pauli testimonio 1. Cor. 5. Quid enim mihi de iis, qui foris sunt? Id tamen libenter concedo, posse Pontificem non tanquam Ecclesiasticum Principem, sed tanquam temporalem impedimenta dirimentia matrimonij infidelibus inhabitantibus Oppida suæ temporali iurisdictioni subdita, decernere: sicut potest Princeps infidelis suis subditis. Quia Pontifex verè habet iurisdictionem temporalem supremã in eos infideles, tanquam dominus eorum temporalis. Verum ut Pontifex ritè, & rectè valeat impedi